

Årsrapport

Nationella kompetensteamet mot hedersrelaterat våld
och förtryck – verksamheten 2021

LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND

Rapport 2022:6 Årsrapport 2021
Nationella kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck – verksamheten 2021

Författare	Eva Asmar och Sandra Petersson
Dnr	801-5252-2022
ISBN	978-91-89339-45-3
Upplaga	Enbart digital upplaga

© Länsstyrelsen Östergötland 2022

Länsstyrelsen Östergötland
Östgötagatan 3, 581 86 Linköping
Växel: 010-223 50 00
E-post: ostergotland@lansstyrelsen.se

lansstyrelsen.se/ostergotland

Förord

Nationella kompetensteamet vid Länsstyrelsen Östergötland har under 2021 haft fokus på att inleda uppdraget med att inrätta ett nationellt sektorsövergripande kompetenscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck. Uppdraget medför ökade förutsättningar för att driva ett strategiskt och långsiktigt arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck, barnnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstämpning av flickor och kvinnor.

Till följd av ny lagstiftning mot hedersrelaterad brottslighet samt för att främja tillämpningen av dessa bestämmelser, har en plan för spridning av information om den nya lagstiftningen och det rättsliga skyddet mot hedersrelaterat våld och förtryck tagits fram. I samverkan med flertalet myndigheter och andra aktörer pågår ett arbete med att ta fram ett samordnat stöd i form av en myndighetsgemensam vägledning.

Arbetet med att utveckla de förebyggande, åtgärdande och långsiktiga insatserna på området i samverkan med andra myndigheter, aktörer och enskilda yrkesverksamma fortgår löpande.

Våldsutsatta har drabbats hårt av pandemins konsekvenser och för bland annat individer som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck har situationen förvärrats, med minskat stödssystem samt ökad våldsutsatthet¹. Alla barn, unga och vuxna ska ha rätt till ett liv fritt från våld och förtryck, rätten att forma och påverka sitt eget liv och rätten att få bestämma över sin egen kropp och sexualitet. Enligt barnkonventionen², som blev svensk lag i januari 2020, ska konventionsstaterna vidta alla lämpliga åtgärder för att skydda barn mot alla former av fysiskt eller psykiskt våld. Ytterst måste de hedersnormer som rättfärdigar och motiverar brott mot barn och unga upphöra.

Ann Holmlid
Länsråd

Sandra Petersson
Enhetschef

¹ Covid-19 och våldsutsatthet (2021:8)

² Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter

Innehållsförteckning

FÖRORD	3
SAMMANFATTNING	6
INLEDNING	8
NATIONELLA KOMPETENSTEAMETS ORGANISERING	9
REGERINGSUPPDRAG	10
UPPDRAG ATT FÖRBEREDA INRÄTTANDET AV ETT NATIONELLT KOMPETENSCENTRUM MOT HEDERSRELATERAT VÅLD OCH FÖRTRYCK	11
BAKGRUND	11
UPPDRAG	11
GENOMFÖRANDE.....	12
<i>Externa konsulter</i>	13
MYNDIGHETSGEMENSAMT UPPDRAG OM INFORMATION OCH VÄGLEDNING I ARBETET MOT HEDERSRELATERAD BROTTSLIGHET	14
HEDERSRELATERAD BROTTSLIGHET	14
BAKGRUND	14
UPPDRAG	15
GENOMFÖRANDE.....	15
MÅLGRUPPEN I FOKUS	17
UPPDRAG ATT FÖREBYGGA OCH BEKÄMPA KÖNSSTYMPNING AV FLICKOR OCH KVINNOR	19
BAKGRUND OCH SYFTE.....	19
UPPDRAG	19
<i>Genomförande</i>	20
STATISTIK FRÅN NATIONELLA STÖDTELEFONEN	20
NATIONELL SAMORDNING RESURSCENTRA	21
NYA RESURSCENTRALÄN 2021	21
NATIONELL SAMORDNING.....	22
STÖDTELEFON FÖR YRKESVERKSAMMA	23
2021 ÅRS ÄRENDEN	24
VILKA SOM RINGER TILL STÖDTELEFONEN	25
DE UTSATTA OCH FÖRÖVARNA.....	27
UTSATTHETEN.....	28
SAMTAL TILL STÖDTELEFONEN.....	30
<i>Hantering av ärenden</i>	30
<i>Tillämpning av lagstiftningen</i>	31
UTVECKLINGSOMRÅDEN FÖR STÖDTELEFONEN.....	32
WEBBASERAT STÖD FÖR YRKESVERKSAMMA	33
WEBBPLATSEN	33
<i>Sociala medier</i>	34
<i>Mediegenomslag</i>	34
STÖD TILL YRKESVERKSAMMA	35
UTBILDNINGSINSATSER	35
LÄNSÖVERGRIPANDE INSATSER.....	35
<i>Utvärdering av länsövergripande insatser</i>	36

<i>Efterfrågan på utbildningsinsatser</i>	36
NATIONELLA MYNDIGHETER	36
REGIONER	36
ALLMÄNNA BARNHUSET	37
FORTE	37
STÖD OCH SAMVERKAN - NATIONELLA MYNDIGHETER	38
MYNDIGHETSNÄTVERKET	38
<i>Arbetsförmedlingen</i>	39
<i>Barnafrid</i>	39
<i>Jämställdhetsmyndigheten</i>	39
<i>Migrationsverket</i>	41
<i>Myndigheten för delaktighet</i>	42
<i>Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor</i>	42
<i>Polismyndigheten</i>	44
<i>Socialstyrelsen</i>	44
<i>Sveriges Kommuner och Regioner</i>	45
STÖD TILL LÄNSSTYRELSER	47
LÄNSSTYRELSESNAS NÄTVERK	47
<i>Länsövergripande insatser</i>	47
<i>Utvärdering av länsövergripande insatser</i>	48
KOMPETENSTÖDSUPPDRAGET	48
STÖD TILL CIVILSAMHÄLLET	50
IDEELLA NÄTVERKET	50
ÖVRIGA INSATSER	51
KOMPOTTEN	51
REMISSVAR	51
EKONOMISK REDOVISNING	52
<i>Referenslista</i>	53

Sammanfattning

Nationella kompetensteamet vid Länsstyrelsen Östergötland har under 2021 fått i uppdrag av regeringen att *förbereda inrättandet av ett nationellt sektorsövergripande kompetenscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck*³. Centret ska vara sektorsövergripande och stödja kommuner och regioner att bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck genom att utveckla ett strategiskt, förebyggande och kunskapsbaserat arbete. Uppdraget ska genomföras i samverkan med en rad andra myndigheter.

Samma år tilldelas Nationella kompetensteamet *Myndighetsgemensamt uppdrag om information och vägledning i arbetet mot hedersrelaterad brottslighet*⁴. I uppdraget ingår att samordna gemensamma myndighetsinsatser för att främja tillämpningen av de nya bestämmelser mot hedersrelaterad brottslighet som trädde i kraft den 1 juli 2020. Vidare ska ett samordnat stöd sammanställas, i form av en myndighetsgemensam vägledning. Inom ramen för samma uppdrag ska information om den nya lagstiftningen och det rättsliga skyddet mot hedersrelaterad brottslighet, som trädde ikraft den 1 juli 2020, tas fram. Uppdraget ska ske i samverkan med en rad andra myndigheter.

Nationella kompetensteamet har i samverkan med flera andra myndigheter fått i uppdrag att *förebygga och bekämpa könsstymning av flickor och kvinnor*⁵. Jämställdhetsmyndigheten ska gemensamt med Nationella kompetensteamet planera samordning, erfarenhetsutbyte och uppföljning av det arbete mot könsstymning av flickor och kvinnor som bedrivs av myndigheter och andra relevanta aktörer. Nationella kompetensteamet ska stödja, samordna och bistå inskrivna myndigheter i uppdraget med såväl kunskaphöjande insatser som att utveckla de arbetssätt som av myndigheterna bedöms möjliga och lämpliga att genomföra. Inom ramen för uppdraget ingår att planera och genomföra informationsinsatser i samarbete med inskrivna myndigheter i uppdraget. Insatserna ska även genomföras i samverkan med övriga länsstyrelser.

Den nationella stödtelefonen etablerades i mars 2014. Till stödtelefonen inkommer samtal från yrkesverksamma och ideellt verksamma som är i behov av rådgivning i ärenden som innefattar hedersrelaterat våld och förtryck och dess olika uttrycksformer. Inkomna samtal till stödtelefonen används även som underlag för att ta fram viss statistik och sedermera analyseras densamma. I den här rapporten redogörs statistik för de samtal som inkommit till den nationella stödtelefonen under 2021. Statistiken återspeglar enbart de ärenden samt den information som uppges i samtalen och ger därför inte en fullständig bild av vare sig förekomsten eller omfattningen av hedersrelaterat våld och förtryck, barnnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstymning av flickor och kvinnor i Sverige. Från mitten av mars 2014 till och med december 2021 har den nationella stödtelefonen mottagit samtal i 5 119 ärenden, vilka omfattar 6 005 utsatta personer.

³ A2020/0278/JÄM

⁴ A2020/02649/JÄM

⁵ Uppdrag att förebygga och bekämpa könsstymning av flickor och kvinnor (regeringen.se)

Kunskapshöjande insatser genomförs mot bakgrund av det nationella regeringsuppdraget att stärka statliga och kommunala verksamheters förmåga att förebygga och bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck, barnäktenskap, tvångsäktenskap samt könsstympning av flickor och kvinnor⁶. Det sker dels via förfrågningar som inkommer dels genom samverkan med lokala och regionala aktörer samt i samverkan med en rad andra nationella myndigheter.

För arbetet på lokal och regional nivå är länsstyrelserna viktiga sammanhållande aktörer. Under 2020 genomförde Nationella kompetensteamet en behovsinventering⁷ av länsstyrelsernas arbete med att förebygga och motverka hedersrelaterat våld och förtryck. Syftet var, förutom att få en tydligare bild av länsstyrelsernas arbete inom området, att utröna på vilket sätt Nationella kompetensteamet kan bidra i det fortsatta arbetet. Arbetet med behovsinventeringen utmynnade i att Nationella kompetensteamet under 2021 genomförde länsövergripande insatser för att nå ut till fler kommuner och uppnå ett hållbart och långsiktigt arbete med den utsatta målgruppen. I länsstyrelsernas uppdrag att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor ingår att fortsatt stödja utvecklingen av regionala resurscentra på några platser i landet, i enlighet med tidigare regeringsbeslut. Uppdraget samordnas av Nationella kompetensteamet.

Utgångspunkten och den fortsatta inriktningen för arbetet är att i samverkan med andra väsentliga aktörer, utifrån det uppdrag som tilldelats Länsstyrelsen Östergötland genom inrättandet av det nationella kompetenscentret, verka för ett fortsatt stärkt förebyggande, stödjande och långsiktigt arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck, barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning av flickor och kvinnor.

⁶ S2017/07421/JÄM (delvis)

⁷ Arsrapport-2020_NKT.pdf (hedersförtryck.se)

Inledning

I den här rapporten redovisar Nationella kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck vid Länsstyrelsen Östergötland (härefter Nationella kompetensteamet) 2021 års genomförande av regeringsuppdraget att bidra till att stärka statliga och kommunala verksamheters förmåga att förebygga och bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck, barnnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstymning av flickor och kvinnor. I årets rapport lämnas särskilt utrymme till det fortsatta arbetet med att stärka myndighetssamverkan och genomförandet av uppdragen att förbereda inrättandet av ett nationellt kompetenscentrum, framtagandet av en myndighetsgemensam vägledning med informations-satsning samt att förebygga och bekämpa könsstymning av flickor och kvinnor.

Under 2020 presenterade Myndigheten för vård- och omsorgsanalys *Utvärderingen av det nationella uppdraget att motverka hedersrelaterat våld och förtryck*⁹ och Nationella kompetensteamets arbete med uppdraget. I utvärderingen framkommer bland annat otydligheter och utvecklingsområden kring såväl styrning och ansvar som tillgång till kunskapsstöd och evidensbaserade metoder. Det är följaktligen av vikt att fortsatt förtydliga Länsstyrelsen Östergötlands mandat och hur det nya kompetenscentret ska fungera i förhållande till såväl särskilt berörda nationella myndigheter som till länsstyrelsernas regionala uppdrag kring frågor om hedersvåld.

I samband med att verksamheten permanentades under 2021 uppdrogs åt Nationella kompetensteamet att förbereda inrättandet av ett nationellt sektorsövergripande kompetenscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck. Detta efter att Länsstyrelsen Östergötland sedan 2005 återkommande haft nationella regeringsuppdrag att förebygga och motverka hedersrelaterat våld och förtryck. Ett syfte med att inrätta ett nationellt kompetenscentrum är att fortsatt stödja myndigheter, kommuner och regioner i arbetet med att förebygga och bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck genom att utveckla ett strategiskt, förebyggande och kunskapsbaserat arbete. Till centret tillkommer även uppgifter i form av till exempel rådgivning och vägledning på generell nivå till vuxna, unga och barn som själva är utsatta eller riskerar att utsättas för hedersvåld samt deras anhöriga, och att regelbundet undersöka omfattningen av hedersrelaterat våld och förtryck i Sverige. Nationella kompetensteamet kommer fortsatt att bygga vidare på den kunskap och de erfarenheter som insamlats och utvecklats under arbetet med tidigare uppdrag.

8 S2017/07421/JÄM (delvis)

9 Myndigheten för vård- och omsorgsanalys, *Strukturer för stöd. Utvärdering av det nationella uppdraget att motverka hedersrelaterat våld och förtryck*, Rapport 2020:8

Nationella kompetensteamets organisering

Nationella kompetensteamet vid Länsstyrelsen Östergötland tillhör avdelningen Människa och samhälle. Enheten består av en enhetschef och ett femtontal anställda med yrkesbakgrund i olika sektorer. Inom enheten finns en samlad sakkunskap avseende hedersrelaterat våld och förtryck, barnnäktenskap, tvångsäktenskap, könsstymning av flickor och kvinnor samt erfarenhet av praktiskt arbete med målgruppen.

Regeringsuppdrag

Nationella kompetensteamet har under 2021 haft i uppdrag att:

Förbereda inrättandet av ett nationellt sektorsövergripande kompetenscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck¹⁰ (A2020/0278/JÄM)

Samordna de gemensamma myndighetsinsatser som beskrivs i uppdraget för att främja tillämpningen av de nya bestämmelser mot hedersrelaterad brottslighet som trädde i kraft den 1 juli 2020¹¹ (A2020/02649/JÄM)

Uppdrag att förebygga och bekämpa könsstämpning av flickor och kvinnor¹² (A2021/01029)

Bidra till att stärka statliga och kommunala verksamheters förmåga att förebygga och bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck, barnnäktenskap, tvångsäktenskap samt könsstämpning av kvinnor och flickor i enlighet med tidigare regeringsbeslut (A2019/01278/JÄM). Stöd i form av rådgivning ska även ges till civilsamhället och olika organisationers [sic.] arbete med att bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck¹³

Fortsatt arbete med att utveckla regionala resurscentrum för att bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck (A2020/02662, A2020/02621 (delvis)¹⁴

Genomförandet av uppdragen har skett i samverkan och samråd med en rad andra myndigheter och externa aktörer, i enlighet med uppdragen.

¹⁰ A2020/0278/JÄM

¹¹ A2020/02649/JÄM

¹² A2021/01029

¹³ Regeringsbeslut 2019-12-19, Fi2019/04079/SFÖ mfl

¹⁴ (A2020/02662, A2020/02621 (delvis)

Uppdrag att förbereda inrättandet av ett nationellt kompetenscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck

Bakgrund

Nationella kompetensteamet har sedan 2005 haft nationella regeringsuppdrag om att förebygga och bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck, barnnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstypning av flickor och kvinnor. Inom ramen för arbetet har Nationella kompetensteamet samverkat med åtskilliga nationella myndigheter och länsstyrelser, gett stöd och vägledning till den lokala nivån och utbildat ett stort antal yrkesverksamma. Det har även skett ett målmedvetet arbete för att förbättra situationen för de barn, unga och vuxna som är eller riskerar att bli utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck.

Under 2020 utvärderades arbetet av myndigheten för vård- och omsorgsanalys¹⁵, på uppdrag av regeringen. Syftet med utvärderingen var att ge regeringen underlag för beslut om att inrätta ett permanent nationellt sektorsövergripande uppdrag i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Samma år beslutades att verksamheten vid Länsstyrelsen Östergötland skulle permanentas. Utvärderingen har utgjort ett viktigt underlag för Nationella kompetensteamets interna arbete med vidareutveckling av verksamheten avseende exempelvis den nationella stödtelefonen, utbildningsverksamheten samt stödet till nationella myndigheter, länsstyrelserna och den kommunala nivån.

Uppdrag

Under 2021 gav regeringen Nationella kompetensteamet i uppdrag att *förbereda inrättandet av ett nationellt sektorsövergripande kompetenscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck*¹⁶.

Centret ska vara sektorsövergripande och stödja kommuner och regioner i att bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck genom att utveckla ett strategiskt, förebyggande och kunskapsbaserat arbete. I uppdraget ingår att samverka med berörda myndigheter och kommuner, utan att ta över det ansvar som åligger andra aktörer. Vidare ska centret följa den princip om kunskapsbaserad praktik som gäller för styrningen av vård och omsorg. Syftet med centret är bland annat att ge yrkesgrupper som arbetar med ärenden om enskilda värdefulla råd utifrån sammanställningar av typfall. Det är angeläget att centret utgår från de regelverk som gäller för olika verksamheter och kunskapsstöd från ansvariga nationella sektorsmyndigheter så att informationen till yrkesverksamma blir korrekt,

¹⁵ Myndigheten för vård- och omsorgsanalys, Strukturer för stöd. Utvärdering av det nationella uppdraget att motverka hedersrelaterat våld och förtryck, Rapport 2020:8

¹⁶ A2020/0278/JÅM

sammanhållen och användarvänlig. I uppdraget anges exempelvis att Socialstyrelsen ansvarar för kunskapsstöd och vägledning till socialtjänsten samt hälso- och sjukvården, inklusive i frågor om tillämpning av relevant lagstiftning. Samtidigt kan centret bidra i framtagandet av nationella sektorsmyndigheters kunskapsstöd.

Enligt uppdraget ska nationella kompetenscentrets uppgifter vara följande:

- ge råd och vägledning på generell nivå till vuxna, unga och barn som själva är utsatta eller riskerar att utsättas för hedersvåld samt deras anhöriga
- stödja kommuners, regioners och statliga myndigheters samordning av insatser till utsatta
- ge råd och förmedla kunskap om hedersvåld till yrkesverksamma
- stödja kommuner och regioner i deras arbete att kartlägga förekomst av hedersvåld, planera verksamhet samt att införa, följa upp och utvärdera kvalitetssäkrade arbetssätt och metoder för att förebygga hedersvåld och erbjuda stöd till enskilda utsatta
- regelbundet undersöka omfattningen av hedersvåld i Sverige samt utvecklingen av samhällets insatser på området
- samla och sprida kunskap om förebyggande arbete mot hedersvåld liksom långsiktigt stöd baserat på forskning och beprövad erfarenhet
- främja övergripande informationsutbyte mellan nationella myndigheter i frågor om hedersvåld

Genomförande

Nationella kompetensteamet har under 2021 tagit fram en plan för arbetet med inrättandet av kompetenscentret. Planen omfattar de uppgifter som anges i regeringsuppdraget och innehåller även en redogörelse för rollfördelningen mellan centret och berörda nationella myndigheter samt vilka uppgifter centret bör ha i förhållande till länsstyrelserna. Härutöver innefattas även hur rådgivning och stöd till enskilda ska kunna genomföras, med hänsyn till bland annat regler om sekretess och anmälningsskyldighet.

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd, Migrationsverket, Polismyndigheten, Socialstyrelsen, Statens skolverk och Åklagarmyndigheten uppdras att bistå Nationella kompetensteamet i planeringen av kompetenscentrets verksamhet. Myndigheterna ska utifrån sina respektive ansvarsområden bidra med kunskap och perspektiv så att centrets sektorsövergripande funktion blir så ändamålsenlig som möjligt. Synpunkter i arbetet ska även inhämtas från övriga länsstyrelser, Barnombudsmannen, Brottsförebyggande rådet, Delegationen mot segregation, Jämställdhetsmyndigheten, Linköpings universitet (Barnafrid – Nationellt kunskapscentrum), Myndigheten för stöd till trossamfund, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, Enheten för civilrättsliga och konsulära ärenden vid UD, Uppsala universitet (Nationellt centrum för kvinnofrid) och Sveriges Kommuner och Regioner.

*Delredovisning och plan – Uppdrag att förbereda inrättandet av ett nationellt kompetenscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck*¹⁷ ingavs till regeringen den 1 september 2021.

¹⁷ Delredovisning och plan - Uppdrag att förbereda inrättandet av ett nationellt kompetenscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck - Hedersförtryck (hedersfortryck.se)

Nationella kompetensteamet har vidare tagit emot synpunkter från samverkansmyndigheter och fört dialog med olika aktörer, däribland Statistiska Centralbyrån om förutsättningarna för att regelbundet undersöka omfattningen av hedersvåld i Sverige samt utvecklingen av samhällets insatser på området. Uppdraget att undersöka omfattningen har tidigare tilldelats Socialstyrelsen och utmaningarna är fortsatt stora.

Externa konsulter

Nationella kompetensteamet har anlitat externa konsulter som fått i uppdrag att genomföra olika undersökningar utifrån befintlig verksamhet i förhållande till uppdraget att förbereda inrättandet av ett nationellt kompetenscentrum. Nedan följer en beskrivning av de områden i verksamheten som har ingått i konsulternas respektive uppdrag.

Delområde 1 *Nationellt kompetensteam mot hedersrelaterat våld - Nulägesbeskrivning hösten 2021 samt utredning av mandat och roll i systemet*
Delområde 2 och 3 *Råd och vägledning till utsatta samt anhöriga. Enhetlighet och systematisering av den nationella stödtelefonen*
Delområde 4 *Inventering av kvalitetssäkrade metoder för systematisk uppföljning*

En rapport innehåller slutsatser och förslag för det framtida kompetenscentrets verksamhet avseende utformning av såväl stöd till utsatta som vidareutveckling av stöd till yrkesverksamma och förslag på hur hedersproblematiken kan synliggöras. I rapporten finns även en sammanfattande analys med bedömning och rekommendationer avseende kvalitetssäkrade metoder för systematisk uppföljning.

I en av rapporterna genomfördes en kartläggning av hur kommuner arbetar med systematisk uppföljning i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck och dess olika uttrycksformer. Personer från fem kommuner och en region intervjuades.

I ytterligare en rapport ges förslag på hur arbetet med att ge råd och vägledning på generell nivå till utsatta samt deras anhöriga bör organiseras, förslagsvis genom en nationell stödlinje. I rapporten undersöktes målgruppens och andra aktörers behov och förväntan på en nationell stödlinje, Nationella kompetensteamets mandat och möjligheter att agera operativt samt praktiska förutsättningar i utformningen av stödlinjen.

Nationella kompetensteamet har under det gångna året arbetat kontinuerligt med att omhänderta de förslag och rekommendationer som framgår av konsulternas rapporter. Relevanta delar kommer att ingå i den slutliga redovisningen av uppdraget den 31 maj 2022. En revidering av tidsplanen skedde i syfte att anpassa planen till verksamheten utifrån de omständigheter som förelåg vid den aktuella perioden. En hemställan om anstånd ingavs därför till Arbetsmarknadsdepartementet.

Myndighetsgemensamt uppdrag om information och vägledning i arbetet mot hedersrelaterad brottslighet

Nationella kompetensteamet ansvarar för *Myndighetsgemensamt uppdrag om information och vägledning i arbetet mot hedersrelaterad brottslighet*¹⁸.

Hedersrelaterad brottslighet

Uppdraget om information och vägledning i arbetet mot hedersrelaterad brottslighet tar avstamp i regeringens definition¹⁹ av hedersrelaterad brottslighet.

Utgångspunkten vid framtagande av den myndighetsgemensamma vägledningen är även de nya bestämmelser mot hedersrelaterad brottslighet som trädde i kraft den 1 juli 2020 om barnnäktenskapsbrott, utreseförbud samt straffskärpningsgrund där motivet för brottsligheten varit att bevara eller återupprätta hedern. Även könsstympning av flickor och kvinnor kommer att beröras särskilt då det är ett centralt hedersrelaterat brott som finns angivet i utreseförbudet.

Bakgrund

Hedersrelaterad brottslighet är ett allvarligt samhällsproblem mot barn, unga och vuxna samt hbtq-personers grundläggande fri- och rättigheter. Uppgifter från Utrikesdepartementet och Nationella kompetensteamet visar att barn och unga med anknytning till Sverige förs utomlands mot sin vilja och utsätts för hedersrelaterad brottslighet, såsom barnnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning av flickor och kvinnor. Enligt Nationella kompetensteamets kartläggning om bortförda personer (2020)²⁰ uppger 43 av 192 kommuner att de 2019 hade kännedom om sammanlagt 172 barn som befann sig eller misstänktes befinna sig i utlandet. I kartläggningen framkommer även att få kommuner har särskilda rutiner för samverkan mellan socialtjänst och skola för att förebygga bortförande av barn till utlandet. Under 2019 inkom 114 familjekonfliktsärenden till Enheten för konsulära och civilrättsliga frågor vid Utrikesdepartementet (UD KC) om sammanlagt 73 vuxna och 138 barn som förts ut ur landet eller hölls kvar utomlands mot sin vilja. Bland dessa fanns det i 28 ärenden uppgifter om barnnäktenskap eller tvångsäktenskap. I 50 ärenden hade den utsatta personen varit aktuell hos socialtjänsten före utresan. Under pandemiåret 2020 inkom 72 ärenden gällande familjerelaterat tvång om 46 myndiga personer och 88 barn. I 12 av ärendena har det funnits uppgifter om en konkret risk för barn- eller tvångsäktenskap och i 40 av ärendena har det funnits uppgifter om att den nödställdes pass beslagtagits av en närstående.

¹⁸ A2020/02649/JÄM

¹⁹ Ökat skydd mot hedersrelaterad brottslighet, Prop. 2019/20:131 (regeringen.se)

²⁰ nationell_kartlaggning_bortforda-personer_2019.pdf (hedersfortryck.se)

Även i den statliga utredningen *Ökat skydd mot hedersrelaterad brottslighet*²¹ fastslås att samverkan kan förbättras mellan de aktörer som möter barn och unga utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck.

Lagstiftning inom området ger ökade befogenheter och möjligheter för tjänstepersoner att ingripa och förhindra att personer utsätts för hedersrelaterad brottslighet. Personer som utsätter andra för hedersrelaterad brottslighet kan med stöd av lagstiftningen även lagföras. Signalen samhället sänder ut till utsatta för hedersrelaterad brottslighet är att samhället uppmärksammar och agerar för alla, barn, unga och vuxnas rätt att leva ett liv fritt från våld och förtryck.

Uppdrag

Regeringen har gett Nationella kompetensteamet i uppdrag att samordna de gemensamma myndighetsinsatser som beskrivs för att främja tillämpningen av de nya bestämmelser mot hedersrelaterad brottslighet som trädde i kraft den 1 juli 2020.

Regeringen konstaterar i uppdraget att:

En effektiv tillämpning av den nya lagstiftningen till skydd mot hedersrelaterad brottslighet förutsätter välfungerande samverkan mellan berörda aktörer, inte minst socialtjänsten, hälso- och sjukvården, skolan och polisen. Det är angeläget att barn som riskerar att utsättas för brott identifieras och skyddas på ett tidigt stadium. I alla kommuner måste yrkesverksamma i berörda verksamheter ha tillräcklig kunskap och rutiner för detta ändamål. Enligt barnkonventionen som blev svensk lag i januari 2020 ska konventionsstaterna vidta alla lämpliga åtgärder för att skydda barnet mot alla former av fysiskt eller psykiskt våld. Ytterst måste de hedersnormer som rättfärdigar och motiverar brott mot barn och unga upphöra. Det har visat sig att kunskapspridning till grupper som riskerar att bryta mot lagstiftningen eller de grupper som lagstiftningen syftar till att skydda, har en viss brottsförebyggande effekt. Hedersrelaterat våld och förtryck drabbar främst flickor och unga kvinnor men även hbtq-personer och unga män och pojkar. Utsattheten kan ta sig många olika uttryck och det kan därför finnas behov av en närmare målgruppsanalys för berörda grupper.

En utgångspunkt för uppdraget är barnkonventionen liksom Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet²².

Genomförande

Inom ramen för uppdraget ska följande tas fram:

- En myndighetsgemensam vägledning för personal inom socialtjänst, hälso- och sjukvård, skolväsendet och polis för att förhindra och förebygga att barn lämnar landet för att giftas bort, könsstympas eller utsätts för olika former av hedersrelaterat våld eller tvång. Vägledningen ska belysa hela samverkanskedjan mellan berörda myndigheter avseende både den förebyggande och den transnationella dimensionen.

²¹ Ökat skydd mot hedersrelaterad brottslighet (SOU 2018:69) (regeringen.se)

²² Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet - Regeringen.se

- Information om de nya bestämmelserna som trädde ikraft den 1 juli 2020 och det rättsliga skyddet mot hedersrelaterad brottslighet.

Nationella kompetensteamet har under år 2021 påbörjat arbetet med att sammanställa ett samordnat stöd i form av en myndighetsgemensam vägledning för yrkesverksamma inom socialtjänst, hälso- och sjukvård, skolväsendet och polis för att förhindra och förebygga att barn lämnar landet för att giftas bort, könsstympas eller utsätts för olika former av hedersrelaterat våld eller tvång. Vägledningen omfattar nämnda aktörers möjligheter och ansvar när barn och vuxna av sådana skäl blir utsatta utomlands. Vidare är syftet att vägledningen ska belysa hela samverkanskedjan mellan berörda myndigheter avseende både den förebyggande och den transnationella dimensionen. Vägledningen kommer att remitteras både till i uppdraget inskrivna aktörer samt till regionala resurscentra mot hedersrelaterat våld och förtryck, innan spridningsfasen. Arbetet och spridningen utgår ifrån en gemensamt framtagen kommunikationsstrategi. En strävan under arbetets gång har varit att såväl informationssatsningen som den myndighetsgemensamma vägledningen är enhetliga och tillsammans bidra till ökad kunskap och verka som ett stöd för yrkesverksamma i arbetet mot hedersrelaterad brottslighet. Spridning av informationssatsningen och vägledning planeras till juni 2022, i samverkan med de aktörer som anges i uppdraget.

Vägledningen ska fungera som en handbok i hur yrkesverksamma tillsammans bör agera för att förebygga och förhindra att barn förs ur landet och utsätts för hedersrelaterad brottslighet, och för att lagstiftningen ska få önskad effekt. Samverkans- och samrådsmyndigheterna tillsammans med Nationella kompetensteamet ska säkerställa att vägledningens utformning och innehåll är adekvat utifrån respektive sektors behov.

Arbetet med att ta fram information om den nya lagstiftningen och det rättsliga skyddet mot hedersrelaterat våld och förtryck har pågått parallellt med framtagandet av den myndighetsgemensamma vägledningen. Uppdraget avseende informationssatsningen innefattar att genomföra en målgruppsanalys och därefter ta fram och sprida information till barn, unga och deras anhöriga på lämpliga språk. Motsvarande information ska tas fram och spridas till yrkesverksamma som i sitt arbete möter barn och unga. Denna del av uppdraget genomförs i samverkan med Brottsoffermyndigheten. Linköpings universitet (Barnafrid), Polismyndigheten, Skolverket och Åklagarmyndigheten ska i relevanta delar bistå Nationella kompetensteamet och Brottsoffermyndigheten i framtagandet av informationssatsningen. I arbetet med målgruppsanalysen ska även beaktas hur det globala utbrottet av Covid-19 påverkar målgruppens möjlighet att ta del av information.

I enlighet med uppdraget har Nationella kompetensteamet samverkat med Socialstyrelsen, Brottsoffermyndigheten, Linköpings universitet (Barnafrid), Skolverket, Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten samt Enheten för konsulära och civilrättsliga frågor vid Utrikesdepartementet (UD KC). Kunskap och erfarenheter har inhämtats från Inspektionen för vård och omsorg, Jämställdhetsmyndigheten, Migrationsverket, Myndigheten för stöd till trossamfund, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, Sveriges kommuner och regioner (SKR) samt civilsamhällesorganisationer.

Under arbetets gång har Nationella kompetensteamet genomfört möten, haft enskilda avstämningar samt löpande sammanställt inlämnade underlag från samverkans- och samrådsmyndigheterna, avseende vägledningen och informationssatsningen.

Under hösten 2021 har Nationella kompetensteamet utformat uppdragsbeskrivningar för upphandling av konsulttjänster, utifrån följande områden.

- Att utforma information om de nya bestämmelserna som trädde ikraft den 1 juli 2020 och det rättsliga skyddet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Målgrupp: barn och unga som är utsatta eller riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck.
- Att utforma information om de nya bestämmelserna som trädde ikraft den 1 juli 2020 och det rättsliga skyddet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Målgrupp: Anhöriga och närstående till utsatta.
- Att utforma information om de nya bestämmelserna som trädde ikraft den 1 juli 2020 och det rättsliga skyddet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Målgrupp: yrkesverksamma som möter den utsatta målgruppen.
- Att genomföra en målgruppsanalys inför spridning av information. Målgrupp: barn, unga och deras anhöriga.

En närmare beskrivning av arbetet finns i *Plan för myndighetsgemensamt uppdrag om information och vägledning i arbetet mot hedersrelaterad brottlighet (2021:9)*²³, som redovisades den 30 april 2021. En revidering av tidsplanen skedde i syfte att anpassa planen till verksamheten utifrån de omständigheter som förelåg vid den aktuella perioden. En hemställan om anstånd ingavs därför till Arbetsmarknadsdepartementet.

Målgruppen i fokus

Enligt uppdraget ska en målgruppsanalys genomföras avseende informationssatsningen. Det skedde i flera faser i samverkan med Brottsoffermyndigheten under våren 2021. Initialt utfördes en skrivbordsanalys hos Nationella kompetensteamet respektive Brottsoffermyndigheten. Kunskap och erfarenheter inhämtades även från Enheten för konsulära och civilrättsliga ärenden vid Utrikesdepartementet utifrån deras informationssatsningar kring barn som förs ut ur landet i syfte att ingå äktenskap. Vidare genomfördes kvalitativa semistrukturerade intervjuer med målgruppen, baserat på material från skrivbordsanalysen. I slutfasen av målgruppsanalysen skedde avstämningar med samtliga samverkans- och samrådsmyndigheter samt Nationella kompetensteamets nätverk för civilsamhällesorganisationer för att säkerställa att underlaget överensstämmer med de erfarenheter respektive aktör har. Utifrån resultaten färdigställdes arbetet med målgruppsanalysen avseende informationssatsningen till den utsatta målgruppen, deras anhöriga och yrkesverksamma.

Syftet med kunskapsspridning i form av en nationell informationssatsning är att barn och unga ska få kännedom om sina rättigheter och vart de kan vända sig för att få stöd och skydd. Anhöriga som ytterligare målgrupp för informationssatsningen ska nå utifrån utsattheten hos barn och unga som riskerar eller är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck. Anhöriga ska vidare få information om gällande lagstiftning för att förebygga samt bidra till att skydda barn och unga från utsatthet för hedersrelaterad brottlighet, samt för att informera barn och unga om gällande lagstiftning. Informationen ska tas fram på lämpliga språk. Förhoppningen är att

²³ plan_mgu_info_och_vagledning_i_arbetet_mot_HRV.pdf (hedersfortryck.se)

informationssatsningen, som även är riktad till yrkesverksamma som i sitt arbete möter barn och unga, ska ha en kunskapshöjande effekt.

Intentionen med en myndighetsgemensam vägledning är, förutom att öka kunskapen hos yrkesverksamma som möter hedersutsatta, att vägledningen ska bli ett verktyg i den egna verksamheten samt bidra till ökad samverkan mellan berörda aktörer. För att förebygga, motverka och skydda barn som riskerar att utsättas för hedersrelaterad brottslighet är det av vikt, om inte avgörande, att tidigt identifiera utsattheten. En effektiv tillämpning av lagstiftningen till skydd mot hedersrelaterad brottslighet förutsätter välfungerande samverkan mellan berörda aktörer.

Uppdrag att förebygga och bekämpa könsstympling av flickor och kvinnor

Nationella kompetensteamet har i samarbete med Jämställdhetsmyndigheten fått i uppdrag²⁴ att planera samordning, erfarenhetsutbyte och uppföljning av det arbete mot könsstympling av flickor och kvinnor som bedrivs av myndigheter och andra relevanta aktörer. Nationella kompetensteamet ska stödja, samordna och bistå inskrivna myndigheter i uppdraget med såväl kunskapshöjande insatser som att utveckla de arbetssätt som av myndigheterna bedöms möjliga att genomföra. Inom ramen för uppdraget ingår även att planera och genomföra informationsinsatser i samverkan med övriga länsstyrelser.

Bakgrund och syfte

Arbetet mot könsstympling är långsiktigt och behöver fortsätta utvecklas genom ökad kunskap, effektiva arbetssätt och ett nära samarbete mellan berörda aktörer på nationell, regional och lokal nivå. Några utvecklingsområden som har påvisats av olika myndigheter är bland annat behoven av informationsinsatser, en tydlig samverkanstruktur och kunskapshöjande insatser. Kvinnor och flickor som utsatts för könsstympling ska, utifrån livssituation och individuella behov, få ett gott bemötande och tillgång till en god vård baserad på bästa möjliga kunskap.

Genom att öka kunskapen om könsstympling och bidra till att utveckla arbetssätt hos yrkesverksamma i samarbete med berörda myndigheter och aktörer, är förhoppningen att såväl risk för som redan genomförd könsstympling ska motverkas och upptäckas samt att stödet till utsatta förbättras.

Syftet med informationsinsatserna är att höja kunskapen om könsstympling hos yrkesverksamma som möter flickor och kvinnor som har blivit utsatta för eller riskerar att utsättas för könsstympling. Informationsinsatserna riktas till den utsatta målgruppen och deras anhöriga för att öka medvetenheten om att vård och stöd finns, om barns rättigheter samt att könsstympling utgör en brottslig handling.

Uppdrag

Uppdraget består av två delar. Den ena delen utgörs av kunskapshöjande insatser och utvecklande arbetssätt för professioner inom Socialstyrelsen, Migrationsverket, Rättsmedicinalverket, Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten. Den andra delen i uppdraget består av att i samverkan med Jämställdhetsmyndigheten, Socialstyrelsen, Migrationsverket, Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten och Myndigheten för stöd till trossamfund gemensamt planera och genomföra informationsinsatser.

²⁴ Uppdrag att förebygga och bekämpa könsstympling av flickor och kvinnor (regeringen.se)

Informationsinsatserna är riktade till flickor och kvinnor som kan ha blivit utsatta eller riskerar att utsättas för könsstypning, deras närstående, samt yrkesverksamma som möter målgruppen. Genomförandet av informationsinsatserna ska vidare ske i samverkan med övriga länsstyrelser. Synpunkter ska även inhämtas från Statens skolverk, Myndigheten för delaktighet, Brottsförebyggande rådet och Enheten för konsulära och civilrättsliga ärenden vid Utrikesdepartementet.

Genomförande

Under 2021 har Nationella kompetensteamet tagit fram en plan för arbetet och bland annat samlat in respektive samverkande myndighets målbild utifrån uppdraget både avseende kunskapshöjande insatser, utvecklande arbetssätt och informationssatsning. Myndigheterna har fått utröna vilka behov som finns inom respektive verksamhet för att därefter utgå ifrån en gemensam samsyn i arbetet med uppdraget.

En delredovisning av uppdraget sker den 28 februari 2022²⁵. Slutredovisning av den del av uppdraget som avser genomförande av kunskapshöjande insatser inges den 31 september 2023.

Statistik från nationella stödtelefonen

Det har till stödtelefonen inkommit 51 ärenden under 2021 som innefattar oro för misstanke om eller konsekvenser av könsstypning, vilket utgör en ökning med 21 ärenden från tidigare år. Antalet ökade samtal kring könsstypning är inte likställt med att förekomsten har ökat i samhället, utan kan bero på andra faktorer. Några av dessa är att yrkesverksamma, i än större utsträckning, har börjat uppmärksamma den här typen av ärenden och/eller att flickor och kvinnor mer förekommande vänder sig till yrkesverksamma för stöd och hjälp.

I samtal med yrkesverksamma har uppmärksammats att eventuell förekomst av och/eller misstanke om könsstypning aktualiseras först när riktade frågor ställs kring den typen av utsatthet. Det är sannolikt att det förekommer ett mörkertal avseende denna utsatthet och att hjälp och stöd för dessa flickor och kvinnor därför riskerar att utebli. Det har vidare uppmärksammats att det, i en del ärenden, görs olika medicinska bedömningar vilket kan leda till att såväl vård som stöd för flickor och kvinnor riskerar att utebli.

Förutom att det i regeringsuppdraget har identifierats att behovet av kunskap är stort hos regionala och lokala aktörer, är det följaktligen av vikt att fortsatt arbeta för framtagande av nationella enhetliga riktlinjer för att förebygga och motverka könsstypning av flickor och kvinnor.

²⁵ Visning av publikation | Länsstyrelsen Östergötland (lansstyrelsen.se)

Nationell samordning resurscentra

Nationella kompetensteamet har getts i uppdrag att fortsatt samordna uppdraget *med att utveckla regionala resurscentrum för att bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck*²⁶, samt fördela medel. Det långsiktiga målet med resurscentrasatsningen är att bidra till att uppnå målsättningarna i *Nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor*²⁷, som omfattar hedersrelaterat våld och förtryck. I länsstyrelsernas uppdrag att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor ingår att fortsätta stödja utvecklingen av regionala resurscentra på några platser i landet, i enlighet med tidigare regeringsbeslut²⁸. Uppdraget ska genomföras mot bakgrund av de utvärderingar som gjorts av pilotverksamheterna. I 2021 års uppdrag har målgruppen för satsningen, i enlighet med rekommendationer från den nationella samordningen och följeforskningen, avgränsats till utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck.

Regeringens intention med det fortsatta uppdraget 2021 är att det ska ske en spridning av erfarenheterna från satsningens pilotperiod 2018–2020 till fler platser i landet. En övergripande nationell plan har framtagits samt ett projektdirektiv som ska ligga till grund för länsstyrelsernas arbete med att utveckla regionala resurscentra. Resurscentraverksamheterna ska erbjuda stöd och rådgivning till den utsatta målgruppen och stöd till yrkesverksamma som möter den utsatta målgruppen. Detta i form av konsultation, vägledning och kompetenshöjande insatser. Verksamheterna ska även verka för att synliggöra, uppmärksamma och beakta behovet hos målgruppen i alla relevanta sammanhang, samt påtala brister och lyfta goda exempel.

Nya resurscentralän 2021

I juni 2021 beviljade Nationella kompetensteamet medel till fyra länsstyrelser som ansökte om att påbörja arbetet med att stödja utvecklingen av regionala resurscentra mot hedersrelaterat våld och förtryck. Satsningen ska genomföras tillsammans med övriga regionala aktörer som exempelvis kommun, region, Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten. Inom ramen för satsningen kommer även samverkan ske med civilsamhällesorganisationer. De fyra länsstyrelser som beviljats medel är:

- Länsstyrelsen Dalarna
- Länsstyrelsen Skåne
- Länsstyrelsen Västernorrland
- Länsstyrelsen Västmanland

²⁶ (A2020/02662, A2020/02621 (delvis))

²⁷ Skr. 2016/17:10

²⁸ Regeringsbeslut 2020-12-22 Fi2020/00609 m.fl.

Nationell samordning

Nationella kompetensteamets samordnar arbetet genom följande delar:

- bistå med övergripande samordning av uppdraget
- stödja länen i deras arbete med att utveckla regionala resurscentra
- erbjuda kompetensförsörjning kring hedersrelaterat våld och förtryck
- bidra till likvärdig utveckling av resurscentraverksamheterna
- sprida av goda erfarenheter och arbetssätt till andra aktörer som ämnar starta liknande verksamhet

Resurscentrasatsningen syftar till att skapa goda förutsättningar på regional nivå för att några av de mest utsatta grupperna i samhället ska få tillgång till professionellt och anpassat stöd och hjälp av god kvalitet. Det är en viktig del i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. En redovisning av uppdraget inges till departementet i mars 2022²⁹.

²⁹ Visning av publikation | Länsstyrelsen Östergötland (lansstyrelsen.se)

Stödtelefon för yrkesverksamma

Den nationella stödtelefonen etablerades i mars 2014. Till stödtelefonen inkommer främst samtal från yrkesverksamma och ideellt verksamma som är i behov av rådgivning i ärenden som innefattar hedersrelaterat våld och förtryck och dess olika uttrycksformer. Stödtelefonen är öppen helgfria vardagar mellan klockan 9.00 och 16.00 och bemannas av sakkunnig personal som har erfarenhet av att arbeta gentemot den utsatta målgruppen inom olika verksamheter.

I stödtelefonen bistår sakkunnig personal med kunskap, rådgivning och stöd kring barn och vuxna som är utsatta eller riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck. Detta för att ge yrkesverksamma verktyg i sitt arbete samt skapa förutsättningar för stöd och insatser gentemot den utsatta målgruppen. De ärenden som inkommer kan utgöras av olika generella eller specifika frågeställningar kring hedersrelaterat våld och förtryck och dess olika uttrycksformer. Utifrån samtalets innehåll, däribland synliggörande av olika aspekter, ges förslag på lämpliga åtgärder och/eller insatser som av den yrkesverksamma kan användas inför olika bedömningar i ett ärende. En del samtal kan handla om att yrkesverksamma vill samråda om de vidtagna åtgärderna i ett ärende är adekvata. Det är den yrkesverksamma som ansvarar för och fattar beslut i ärendet.

Vid samtal som innefattar frågor som inte faller inom kompetensområdet för den som svarar i telefonen, hänvisas den yrkesverksamma till andra personer inom enheten eller till extern aktör. I vissa ärenden med en komplicerad problembild och många aktörer kan en separat konsultation erbjudas. Nationella kompetensteamet bistår inte med utlåtande i enskilda ärenden.

Inkomna samtal till stödtelefonen används som underlag för att ta fram viss statistik och sedermera analysera densamma. Arbetet utgår bland annat ifrån de utsattas situation, yrkesverksammas behov av stöd och vägledning samt vilka områden som olika verksamheter behöver utveckla för att bättre möta den primära målgruppens behov av stöd och skydd.

2021 års ärenden

Nedan följer statistik kring de samtal som inkommit till den nationella stödtelefonen under 2021. Statistiken återspeglar enbart de ärenden samt den information som uppges i samtalen och ger därför inte en fullständig bild av vare sig förekomsten eller omfattningen av hedersrelaterat våld och förtryck, barnnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning av flickor och kvinnor i Sverige.

Från mitten av mars 2014 till och med december 2021 har stödtelefonen mottagit samtal i 5 119 ärenden, vilka omfattar 6 005 utsatta personer varav minst 69 procent rör barn under 18 år. I samtalen omnämns ytterligare 2 727 personer vars eventuella utsatthet är oklar. De är oftast barn till en utsatt kvinna eller syskon till ett utsatt barn.

Tabell 1. Antal ärenden och antal utsatta personer per år och totalt

	2014*	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Totalt
Antal ärenden	187	298	455	600	959	1 019	784	817	5 119
Ärenden/ månad i genomsnitt	20	25	38	50	80	85	65	68	55
Antal utsatta personer	255	443	619	798	1 081	1 054	907	884	6 005

* Från och med den 13 mars.

Under 2021 har det inkommit 817 ärenden till stödtelefonen, vilket är en marginell ökning i förhållande till 2020 men en minskning jämfört med 2018 och 2019 års ärenden. Av statistiken framgår att det under 2021 omnämns färre individer i ett genomsnittligt ärende, jämfört med 2020. I samtalen omnämns ytterligare 437 personer vars eventuella utsatthet är oklar. De är barn till en utsatt kvinna eller syskon till ett utsatt barn.

Tabell 2. Antal ärenden/månad under år 2021

År 2020	Antal ärenden
Januari	54
Februari	77
Mars	77
April	69
Maj	88
Juni	100
Juli	31
Augusti	55
September	60
Oktober	67
November	87
December	52
Totalt	817

Den nationella stödtelefonen har haft färre antal inkommande ärenden under större delen av årets tolv månader, jämfört med 2020. Undantagen under 2021 är april och maj där antalet ärenden är något högre och juni då antalet ärenden varit nästintill det dubbla.

En tänkbar slutsats är att ökningen av antalet ärenden i april, maj och juni kan ha ett samband med skollov. Nationella kompetensteamet har även tidigare år uppmärksammat en ökning av inkomna samtal inför lov. Skollov innebär en ökad risk för att barn och unga ska bli bortförda och/eller utsättas för barn- och tvångsåktenskap, könsstympling eller andra former av hedersrelaterat våld och förtryck. Ytterligare en tänkbar faktor till ökningen av antalet ärenden kan vara lättnader i pandemirestriktioner. När barn och unga återgår till skolan har skolpersonal, socialtjänst och andra yrkesverksamma större möjlighet att uppmärksamma barn och ungas mående.

Vilka som ringer till stödtelefonen

Fördelningen mellan olika yrkesgrupper som ringer till stödtelefonen skiljer sig inte mot tidigare år, där fler än hälften av samtalen kommer från yrkesverksamma inom socialtjänst.

Bland de yrkesgrupper som är underrepresenterade återfinns framför allt förskola. Det kan exempelvis bero på att förskolan kontaktar socialtjänsten i ett ärende och socialtjänsten i sin tur kontaktar stödtelefonen. Det rör sig om få samtal i förhållande till hur många utsatta barn förskoleverksamheten sannolikt möter.

Liksom tidigare år kontaktar personal inom hälso- och sjukvård stödtelefonen i liten utsträckning. Detta i förhållande till hur många personer som sannolikt är utsatta eller riskerar att utsättas, och som de yrkesverksamma kan förmodas möta i sin verksamhet.

Enstaka samtal inkommer även direkt från utsatta personer. Dessa samtal handlar främst om att lyssna och informera om rätt till stöd samt hänvisa vidare till andra aktörer som kan bistå med stöd och hjälp.

Tabell 3. De myndigheter etc. som ringt till den nationella stödtelefonen under 2021 (ärendenivå)

	Antal	Andel
Socialtjänst	450	55,1 %
Skola (inkl. förskola: 8)	139	17,0 %
Polis	36	4,4 %
Hälso- och sjukvård (inkl. ungdomsmott.)	33	4,0 %
Övriga myndigheter*	31	3,8 %
Ideella organisationer	29	3,6 %
Utsatta/närstående till utsatta	26	3,2 %
Övriga**	73	8,9 %
Totalt	817	100 %

* till exempel åklagare, barnahus och resurscentrum.

** till exempel skyddat boende, studenter, politiker, journalister, advokater/jurister och privatpersoner.

Under året har samtal inkommit från samtliga län, från minst 60 procent av landets kommuner. Andelen samtal från Västra Götalands län respektive Dalarnas län har ökat mest, följt av Östergötlands län, jämfört med föregående år. Stockholms län, Kalmar län och Gotlands län har minskat mest gällande andelen inkommande samtal.

Tabell 4. Regional fördelning av ärenden under 2021 (ärendenivå)

	Antal	Andel
Västra Götaland	159	19,5 %
Skåne	85	10,4 %
Östergötland	54	6,6 %
Stockholm	48	5,9 %
Gävleborg	47	5,8 %
Dalarna	45	5,5 %
Norrbottn	39	4,8 %
Västernorrland	31	3,8 %
Jönköping	26	3,2 %
Värmland	25	3,1 %
Örebro	25	3,1 %
Södermanland	22	2,7 %
Västerbotten	22	2,7 %
Uppsala	21	2,6 %
Jämtland	18	2,2 %
Halland	17	2,1 %
Västmanland	13	1,6 %
Kronoberg	12	1,5 %
Blekinge	10	1,2 %
Kalmar	10	1,2 %
Gotland	6	0,7 %
Okänt	82	10,0 %
Totalt	817	100 %

De utsatta och förövarna

Den information som framkommer i samtal med yrkesverksamma ger inblick i utsattheten, liksom våldsutövandet och förövarna.

Under 2021 utgör 76 % av de utsatta personerna flickor/kvinnor, 15 % pojkar/män och i 9 % av fallen är individens könstillhörighet okänd. Minst 62 % var vid tiden för samtalet under 18 år. Åldern framkommer oftast mer specifikt, se åldersfördelning enligt tabell 5. Därutöver har ytterligare 437 personer, vars eventuella utsatthet är oklar, omnämnts i 2021 års samtal. De är oftast barn till en utsatt kvinna eller syskon till ett utsatt barn.

Tabell 5. De utsattas ålder i ärenden under 2021 (individnivå)

Ålder	Antal	Andel
Under 10 år	81	9,6 %
10–14 år	175	20,6 %
15–17 år	201	23,7 %
18–25 år	173	20,4 %
Över 25 år	61	7,2 %
Oklart*	157	18,5 %
Totalt	848	100 %

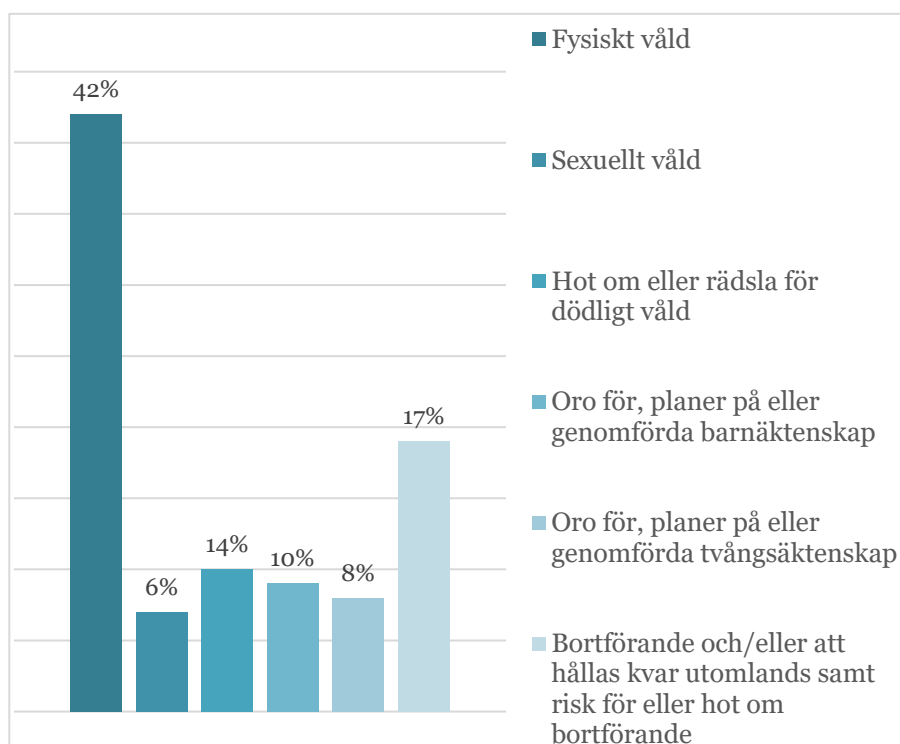
* Inkluderar även fall när det framgår om den utsatta är myndig eller omyndig, men inte en mer exakt ålder

Bland de utsatta har majoriteten fallit offer för flera olika förövare. Av vad som framkommit i samtalen har minst 75 procent utsatts av sina föräldrar, 16 procent av syskon och 16 procent av sin nuvarande eller tidigare partner. I minst 25 procent av fallen var förövarna andra släktingar, landsmän eller personer i omgivningen som inte tillhör familjen eller släkten. De yrkesverksamma har vid tiden för samtalen inte alltid en fullständig överblick över samtliga förövare, andelen förövare kan därför antas vara större än vad statistiken utvisar.

Utsattheten

Många av de individer som samtalen berör har utsatts för en kombination av flera olika typer av våld. Majoriteten av dessa har varit utsatta för psykiskt våld, kontroll, kränkningar och begränsningar. Utöver det har följande utsatthet framkommit i samtal till stödtelefonen:

Tabell 6. Övrig utsatthet under 2021

- ✓ Fysiskt våld: 42 procent (360 personer)
- ✓ Oro för/planer på barnäktenskap eller genomförda barnäktenskap: 10 procent (89 barn). (Av dem har 23 personer varit utsatta för barnäktenskap.)
- ✓ Oro för/planer på tvångsäktenskap eller genomförda tvångsäktenskap: 8 procent (70 personer). (Av dem har 7 personer varit utsatta för tvångsäktenskap.)
- ✓ Ärenden om bortförande/hållas kvar utomlands eller risk för/hot om bortförande: 17 procent (143 personer). (Av dem har 82 personer blivit bortförda/hållits kvar utomlands.)
- ✓ Hot om eller rädsla för att dödas: 14 procent (115 personer)
- ✓ Sexuellt våld (tidigare och aktuellt): 6 procent (51 personer)
- ✓ Ärenden som rör könsstympning: 8 procent av flickorna/kvinnorna (51 flickor/kvinnor)

Andelen ärenden som avser oro för, misstanke om eller konsekvenser av könsstympning har ökat från 30 till 51 ärenden under 2021. Majoriteten av dessa samtal från har rört oro för att könsstympning ska ske. Samtalen har inkommit främst från skola, socialtjänst och förskola. I de flesta ärenden från socialtjänst är det barnets skola eller förskola som har gjort en orosanmälan.

Tabell 7. Barn-/tvångsäktenskap, bortförande/hållas kvar utomlands samt könsstympning åren 2014–2021 (individnivå)

	2014*	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Totalt
Barn-/tvångsäktenskap (oro för, planerade, genomförda)	61	93	119	139	220	204	157	159	1 152
- i genomsnitt per månad	6	8	10	12	18	17	13	13	12
Bortförande/hållas kvar utomlands (oro för, planerat, genomfört)	15	41	62	67	148	164	169	143	809
- i genomsnitt per månad	2	3	5	6	12	14	14	12	9
Könsstympning av flickor (oro för, misstanke om, konsekvenser av)	23	52	17	17	59	68	30	51	317
- i genomsnitt per månad	2	4	1	1	5	6	3	4	3

I årsrapporterna från 2019 och 2020³⁰ synliggjorde Nationella kompetensteamet andelen utsatta individer som varit föremål för samtal till stödtelefonen och som vid tiden för samtalet var under placering, skulle placeras eller tidigare varit placerade. Bland andelen individer som skulle placeras kan en tydlig minskning urskiljas under 2020 och 2021. Andelen individer som tidigare varit placerade är likvärdig med föregående år.

Något som med tydlighet framkommer i en del ärenden under 2021 är att barn och unga som tidigare varit placerade åter blir aktuella hos socialtjänsten. I dessa fall handlar det om barn vars tidigare placering avbrutits. I ett sådant fall blir hemsituationen återigen ohållbar för barnet och en ny placering är nödvändig. Den främsta anledningen till en ny placering är att det inte skett tillräckliga förändringar i hemmiljön.

Tabell 8. Andel av de individer som aktualiserats i samtal till stödtelefonen, som vid tiden för samtalet var under placering, skulle placeras eller tidigare varit placerade.

	2019	2020	2021
Under placering	30,2 %	30,8 %	27,6 %
Ska placeras	6,6 %	4,3 %	2,8 %
Tidigare placerad	5,6 %	6,9 %	6,1 %
Totalt	42,4 %	42,0 %	36,5 %

Flera utsatta personer i kategorierna Under placering och Ska placeras kan även ha varit placerade tidigare. För att samma person inte ska räknas flera gånger har de enbart räknats in i den tidsmässigt mest aktuella kategorin.

³⁰ Publikationer arkiv - Hedersförtryck (hedersfortryck.se)

Samtal till stödtelefonen

Nationella kompetensteamet har haft högre antal samtal till nationella stödtelefonen under 2021 jämfört med 2020. Samtidigt noteras att antalet samtal under 2021 är lägre än 2018–2019. Nedgången av antal samtal mellan 2020–2021 behöver inte vara kopplat till pandemin, däremot sammanfaller det med en händelse som drabbat hela världen.

Yrkesverksamma kontaktar stödtelefonen i olika faser i ett ärende. I många fall är det en fråga om ett akut ärende, det vill säga att det finns oro för allvarlig utsatthet så som barnäktenskap, tvångsäktenskap, könsstympning eller grovt- eller dödligt våld. Att majoriteten av samtalen gäller ett förhållandevis akut skede och avser ärenden med omfattande utsatthet, påverkar vilka åtgärder som blir aktuella och är lämpliga i ett ärende. Det förekommer att den yrkesverksamma tar över ett pågående ärende och uppmärksammar brister. I dessa ärenden är det av vikt att fortsatt utsatthet förhindras, att en risk- och skyddsbedömning genomförs och att stödjande och skyddande insatser ges.

Nationella kompetensteamet har under åren uppmärksammat att hanteringen av ärenden som rör hedersrelaterat våld och förtryck skiljer sig åt i landets kommuner. I årsrapporten för 2021 kommer detta särskilt belysas. Det kan gälla såväl hur kommuner hanterar ärenden som tillämpning av gällande lagstiftning inom aktuellt område. Med hög risk för att flertalet barn, unga och vuxna lever kvar i utsatthet och i förlängningen bli bortförda och utsättas för barnäktenskap/tvångsäktenskap eller könsstympning.

Övervägande andelen samtal till stödtelefonen inkommer från socialtjänsten. Nedan följer därmed erfarenheter från samtal gällande socialtjänstens hantering av ärenden inom området hedersrelaterat våld och förtryck.

Hantering av ärenden

Yrkesverksamma som ringer in till stödtelefonen har generellt god kännedom och kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck. Den samlade bilden av 2021 års ärenden är dock att det förekommer skillnader i hantering av ärenden i och mellan kommuner kring vad den utsatte och vilket stöd och insatser som beviljas. En ojämlig hantering kan bero på brister i kunskap och i samverkan mellan relevanta aktörer, svårigheter med tillämpning av aktuell lagstiftning samt avsaknad av stöd från ledning.

Andra försvårande omständigheter som har uppmärksammats i samtal med yrkesverksamma är:

- att utredning inte inleds trots uppenbar problematik
- att risk- och skyddsbedömningar inte alltid görs i ärenden som rör barn och unga, varken vid anmälan eller under utredningens gång och inte heller innan beslut om hemflytt vid placering. Ett stort ansvar läggs därmed på ett utsatt barn att fatta beslut kring insatser
- att det förekommer fall där utredningar avslutas utan beslut om insats trots att behov av stöd kan identifieras, eller att den insats som beviljas inte är anpassad efter barnets behov
- att barnets behov är underordnat vårdnadshavares önskemål
- att syskon till det utsatta barnet inte uppmärksammas i tillräcklig utsträckning, trots att de lever i samma kontext och utsatthet. Som tidigare nämnts har det noterats att ytterligare

437 personer, vars eventuella utsatthet är oklar, omnämns i föregående årsrapport. De är oftast barn till en utsatt kvinna eller syskon till ett utsatt barn

- att samtal, i en del ärenden, förs tillsammans med vårdnadshavare och det utsatta barnet, innan en riskbedömning har gjorts, vilket inte sällan resulterar i att barnet tar tillbaka sina uppgifter

Ytterligare omständigheter som uppmärksammats är att kommuners tolkning och tillämpning av socialtjänstlagen (2001:453) och lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga samt bestämmelser om barnäktenskapsbrott, könsstympning och utreseförbud inte är enhetliga.

Tillämpning av lagstiftningen

Utifrån samtal till stödtelefonen har kunnat urskiljas ett samband mellan ärenden då de utsatta inte fått adekvat stöd och att tillämpningen av lagstiftningen inte fungerat. Det avser främst ärenden kring bortförda barn, barnäktenskap samt barn, unga och vuxna som lever kvar i utsatthet.

Bortförda barn

Under 2021 har 82 av 143³¹ individer blivit bortförda/hållits kvar utomlands. Barn som tillhör samma familj förs bort i större utsträckning än tidigare. Det innebär att syskon riskerar att föras utomlands vid samma tidpunkt, eller då barnen uppnått en viss ålder. Orsaken till att barn förs utomlands kan vara för äktenskap, könsstympning eller ”uppfostringsresor”. Det faktiska antalet individer som är eller riskerar att bli bortförda och/eller kvarhållna utomlands mot sin vilja vara högre under vissa perioder av året.

Den 1 juli 2020 infördes bestämmelsen om utreseförbud i lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga. I samtal till stödtelefonen har frågeställningar kring lagstiftningen lyfts och där en del yrkesverksamma haft utreseförbudet i beaktande vid risk- och skyddsbedömningar i de fall där barn riskerar att könsstympas eller utsättas för barnäktenskap. Följande begränsningar har identifierats gällande tillämpning av lagstiftningen.

- Uppfostringsresor faller inte inom lagens tillämpningsområde och är därtill svåra att definiera, även om syftet med resan är uppenbar för den yrkesverksamma. Avsikten med en sådan resa är att barn under en längre tid ska vistas i ursprungslandet mot sin vilja, av olika skäl. Att en uppfostringsresa i förlängningen leder till ett äktenskap kan inte uteslutas.
- För att ett utreseförbud ska kunna aktualiseras får inte risken för barnäktenskap och könsstympning vara obetydlig, oklar eller avlägsen. Myndigheternas möjligheter att tillämpa lagstiftningen på ett ändamålsenligt sätt är därför begränsade, i synnerhet vad avser skyddet för de barn som förs bort för att framgent ingå barnäktenskap.
- Lagstiftningen tar sikte på själva vigseln och inte situationen där ett barn redan är bortgift/har ingått en äktenskapsliknande förbindelse och avsikten med att föras ut ur landet är att barnet ska leva som gift. Det innebär att utreseförbudet inte omfattar själva äktenskapet utan endast risken för att föras bort i syfte att ingå äktenskap.

³¹ Se tabell 7, s. 26

Barnäktenskap

Trots de lagskärpningar under 2020 gällande barnäktenskap, tvångsäktenskap, och vilseledande till äktenskapsresa förekommer det att barn och vuxna utsätts såväl vid resor till andra länder som i Sverige.

I samtal till stödtelefonen har det framkommit att myndigheter haft kännedom om och oro över att ett barn ska bli bortgift eller att ett barn lever i äktenskap/under äktenskapsliknande förhållanden. Trots denna medvetenhet har aktuella myndigheter inte vidtagit relevanta åtgärder för att skydda dessa barn. Utgångspunkten har i dessa fall varit barnets uttalade vilja, trots att lagen mot barnäktenskap är tydlig i att barnets vilja inte ska tillmätas betydelse. Det leder till att barn fortsätter leva i barnäktenskap.

Leva kvar i utsattheten

Det finns goda exempel på ärenden från landets kommuner där utsatta får det stöd och den hjälp de behöver och efterfrågar. Gemensamt för dessa är god kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck samt förankring och stöd från ledning och socialnämnd. Det förekommer dock att ärenden inte hanteras enhetligt vilket medför att den vård som erbjuds utsatta barn, unga och vuxna varierar. Det finns fall där risk- och skyddsbedömningar har uteblivit och skyddsplaceringar avslutats, detta trots att de risker som föranlett placeringen kvarstår i hemmiljön. Dessa barn, unga och vuxna riskerar att fortsätta leva kvar i den utsatthet som föranledde en orosanmälan.

Utvecklingsområden för stödtelefonen

Nationella kompetensteamet har identifierat ett antal utvecklingsområden som bör belysas avseende uppföljning och utvärdering av de samtal som inkommer till stödtelefonen. Det system som används för dokumentation av ärenden omfattar inte funktioner för en detaljerad systematisk uppföljning av samtal. Systemet inbegriper inte möjlighet till kontinuerliga utvärderingar i syfte att kvalitetssäkra arbetssätt och metoder. Under hösten 2021 sammanställdes ett dokument med de vanligast förekommande frågorna som inkommer till stödtelefonen, samt ett mindre antal utvalda frågor av mer komplicerad karaktär. Ett sådant dokument, även känt som "Questions and answers (Q & A)", har tagits fram som ett led i att kvalitetssäkra arbetet. Detta för att i förlängningen tillförsäkra att den rådgivning som ges inringaren är av god kvalitet. Det är även av vikt att tillvarata, utvärdera och förvalta den information som inkommer från yrkesverksamma på ett för verksamheten ändamålsenligt och kvalitetshöjande sätt.

Webbaserat stöd för yrkesverksamma

Webbplatsen

Webbplatsen www.hedersförtryck.se drivs och förvaltas av Länsstyrelsen Östergötland. Under 2020 uppdaterades webbplatsen till att ingå i Länsstyrelsen Östergötlands domän, efter att tidigare ha drivits som en fristående webbplats. Webbplatsen vänder sig huvudsakligen till yrkesverksamma och innehåller även information om vart den som är utsatt kan vända sig för att få stöd och hjälp. Webbplatsen innehåller bland annat generell information om hedersrelaterat våld och förtryck, informationsmaterial i form av publikationer och informationsfilmer samt information om den nationella stödtelefonen och statistik över de ärenden som inkommer till stödtelefonen.

Webbplatsen har under 2021 sammanlagt haft 162 264 sidvisningar, varav 132 166 unika³². Det är en minskning med cirka 15 % från föregående år. En möjlig förklaring till lägre besöksiffror kan vara att det på grund av pandemin bedrivits färre utbildningstillfällen än vanligt.

De mest besökta sidorna under 2021 (förutom startsidan) var följande:

1. Vad är hedersrelaterat våld och förtryck? (14 814 sidvisningar)
2. Publikationer (6 760 sidvisningar)
3. För dig som är utsatt (6 691 sidvisningar)
4. För yrkesverksamma (6 371 sidvisningar)
5. Könstympning (5 240 visningar)

De mest beställda tryckta materialen under 2021 var följande:

1. Man vill ju finnas (324 exemplar)
2. Du är född till att göra skillnad (143 exemplar)
En empowermentbok om ungas uppbrottsprocess
3. Ung och fri – eller? (95 exemplar)
Ett studiematerial för unga om rätten att själv välja sitt liv

³² Unik sidvisning: om samma besökare tittar på en sida tre gånger under ett besök på webbplatsen ger den tre sidvisningar, men bara en unik sidvisning.

Sociala medier

Twitterkontot Hedersförtryck hade i slutet av 2021 757 följare och Youtubekanalens Hedersförtryck hade 15 106 visningar, på sammanlagt 1 500 timmar.

De populäraste videorna var följande:

- Könstymning av flickor och kvinnor – en informationsfilm för yrkesverksamma (4 604 visningar)
- Gift mot sin vilja – en informationsfilm för barn och unga (2 972 visningar)
- Gift mot sin vilja – en informationsfilm för yrkesverksamma (1 510 visningar)

Inför sommarlovet publicerades en kort film på Länsstyrelsen Östergötlands sociala medier för att uppmärksamma riskerna kring barn- och tvångsäktenskap vid utlandsresor. Filmen hade en räckvidd på ca 23 600 visningar.

Mediegenomslag

Arbetet mot hedersförtryck utgör en stor del av den samhällsrelaterade exponeringen för artiklar där Länsstyrelsen Östergötland omnämns. Under 2021 har 264 (8,85 %) av det totala antalet artiklar (2984) berört Nationella kompetensteamets arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Stöd till yrkesverksamma

Utöver den hjälp som erbjuds enskilda yrkesverksamma genom stödtelefonen och det webbaserade stödet bistår Nationella kompetensteamet även med annat stöd till yrkesverksamma exempelvis genom utbildningar, kunskapsstöd och andra kompetenshöjande åtgärder. Med anledning av pandemin har fysiska utbildningsinsatser under 2021 genomförts i mindre omfattning och ersatts av digitala insatser.

Utbildningsinsatser

Som en del i stödet till länsstyrelser, nationella myndigheter och enskilda yrkesverksamma har Nationella kompetensteamet under året genomfört drygt 45 utbildningsinsatser och nått ut till fler än 6 700 personer. Med digitala lösningar har nästan lika många yrkesverksamma fått del av olika insatser som under 2020, trots att antalet genomförda insatser varit färre. Digitala utbildningsinsatser har medfört en ökad tillgänglighet för yrkesverksamma och därmed haft fler deltagare än förväntat.

Insatsernas innehåll har planerats tillsammans med de aktörer som efterfrågat insatsen och har anpassats till respektive aktörs verksamhet. Vanliga teman har utgjorts av kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck och dess olika uttrycksformer, behovet av utvecklingsarbete inom respektive verksamhet, aktuell lagstiftning på området samt vikten av samverkan. Personer med intellektuell funktionsnedsättning och hbtq-personer berörs i samband med utbildningsinsatser utifrån särskild sårbarhet inom hederskontexten.

Planering och genomförande av insatserna har i många fall skett i nära samarbete med övriga länsstyrelser och nationella myndigheter.

Länsövergripande insatser

Under 2021 har Nationella kompetensteamet prioriterat länsövergripande insatser i syfte att nå ut till fler kommuner samt uppnå ett hållbart och långsiktigt resultat. Sedan våren 2021 erbjuds ett tredagars utbildningspaket genom länsstyrelserna.

Målgruppen är yrkesverksamma som i sin verksamhet möter utsatta barn och vuxna. Insatserna har varit riktade främst till yrkesverksamma inom skola, hälso- och sjukvård, socialtjänst och polis men även strateger och regionala resursteam. Inför utbildningsdagarna inhämtas underlag om tidigare kompetenshöjande insatser, erfarenheter av arbete med målgruppen i länet samt samverkan i individärenden och på generell nivå. Det övergripande syftet med insatserna är att öka samverkan inom aktuella län och kommuner.

Innehållet i insatserna har utgjorts av grundkunskap kring hedersrelaterat våld och förtryck, lagstiftning inom området samt yrkesspecifika inslag i form av seminarier. För att skapa goda förutsättningar för yrkesverksamma i sitt arbete är det av vikt att kunskapen är väl förankrad även hos chefer och politiker. En uppföljning av länets arbete sker i anslutning till utbildningsinsatserna, efter cirka 6 månader.

Utvärdering av länsövergripande insatser

Utvärderingar av länsövergripande utbildningar och övriga insatser visar att insatserna är väl utformade, pedagogiskt upplagda och av relevans utifrån deltagarnas professioner. Deltagarna uppger att de har fått ny eller ökad kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck och dess olika uttrycksformer. Insatserna har även lett till ökad samverkan samt kunskap om praktiska verktyg och metoder.

Efterfrågan på utbildningsinsatser

Det finns ett stort behov av och efterfrågan hos yrkesverksamma på kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck, barnnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning av flickor och kvinnor. Förfrågningar om utbildningsinsatser och föreläsningar vid olika konferenser/seminarier med mera har inkommit löpande under 2021 och i samma omfattning som tidigare år.

Med anledning av pandemin samt beslut om ned- och omprioritering i den egna verksamheten flyttades flertalet planerade insatser fram till 2022.

I och med inrättandet av ett nationellt kompetenscentrum under 2022 kommer en fortsatt utveckling av utbildningsverksamheten att ske utifrån ett systematiskt, strategiskt och långsiktigt arbete.

Nationella myndigheter

Nationella kompetensteamet har under året medverkat i olika fortbildningsinsatser såsom informationsfilmer, framtagande av webbkurser och i nationella konferenser med bland andra Jämställdhetsmyndigheten, Socialstyrelsen, Migrationsverket, Skolverket och Polismyndigheten.

Kompetenshöjande insatser har även genomförts tillsammans med Barnafrid, riktat mot Barnahus och elevhälsan och med Nationellt centrum för kvinnofrid vid temadagskonferens.

Regioner

Inom en del regioner har utbildningsinsatser genomförts för hälso- och sjukvårdspersonal. Flertalet regioner har identifierat behov av kompetensutveckling för olika yrkesgrupper, framförallt avseende bemötandefrågor och rutiner i arbetet med att upptäcka förekomst av könsstympning hos flickor och kvinnor samt behov av vård inklusive traumabehandling. Behov av och efterfrågan på kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck, barnnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning av flickor och kvinnor, är således stort.

Allmänna barnhuset

I ett tillägg till 2019 års regleringsbrev fick Nationella kompetensteamet i uppdrag att informera asylsökande barn om deras rättigheter³³. Arbetet redovisades mer ingående i 2019 årsrapport och fortlöpte även under 2020. Filmen ”Det är mitt liv - om våld mot barn som inte får bestämma över sitt eget liv”³⁴ omarbetades, översattes och dubbades inför spridningskampanjen som startade 2020. Filmen³⁵ finns tillgänglig på sammanlagt tio olika språk och kan med fördel användas av yrkesverksamma, som stöd i arbetet med att informera asylsökande barn om deras rättigheter och vart de kan vända sig för att få hjälp och stöd. Länkar till filmen finns på migrationsverket.se, allmannabarnhuset.se och även på [hedersförtryck.se](https://hedersfortryck.se).

Under 2021 fortsatte spridningsarbetet av informationsfilmen. Filmen innehåller viktig information, inte enbart för asylsökande barn utan för alla barn som växer upp i Sverige. Nationella kompetensteamet har i samverkan med Stiftelsen Allmänna barnhuset även arbetat fram en lärarhandledning. Detta i syfte att underlätta för lärare att föra samtal med elever kring filmens olika teman. Lärarhandledningen har remitterats till Skolverket och kommer att lanseras under våren 2022.

Nationella kompetensteamet har bidragit med synpunkter till en uppföljande enkätundersökning, *Våld mot barn 2022 - En nationell kartläggning*³⁶. Motsvarande enkätundersökning från 2016 låg till grund för rapporten *”Det är mitt liv! – Om sambandet mellan barnmisshandel och att inte få välja sin framtida partner”* som togs fram på uppdrag av Nationella kompetensteamet vid Länsstyrelsen Östergötland.

Forte

Forte är ett statligt forskningsråd för hälsa, arbetsliv och välfärd under Socialdepartementet. Forte fick i augusti 2021 ett särskilt regeringsuppdrag om att kartlägga forskning om mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld³⁷. Uppdraget är en del av regeringens åtgärds paket för att stärka det förebyggande arbetet och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Nationella kompetensteamet har medverkat i en hearing med andra yrkesverksamma, nyckelintressenter och forskare. Vidare har även synpunkter lämnats på utkast till rapporten *Förebyggande arbete och riskhantering på våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck – en systematisk kartläggning*³⁸, redovisas februari 2022.

33 Regeringsbeslut 2019-06-27, A2019/01278/JÄM A2019/01202/SV (delvis)

34 Se följande länk: [Det är mitt liv – om våld mot barn som inte får bestämma över sitt eget liv](https://www.youtube.com/watch?v=...) - YouTube

35 <https://www.hedersfortryck.se/publikationer/det-ar-mitt-liv-informationsfilm-om-vald-mot-barn-som-inte-far-bestamma-over-sitt-eget-liv-10-sprak/>

36 Våld mot barn 2016 - Stiftelsen Allmänna Barnhuset (allmannabarnhuset.se)

37 Regeringens åtgärds paket för att intensifiera arbetet mot mäns våld mot kvinnor - [Regeringen.se](https://regeringen.se)

38 Förebyggande arbete och riskhantering av våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck - Forte

Stöd och samverkan - nationella myndigheter

Inom ramen för Länsstyrelsen Östergötlands nationella uppdrag, bistår Nationella kompetensteamet andra myndigheter i deras uppdrag. En viktig del i stödet till myndigheter är att informera och sprida information om olika myndigheters uppdrag samt uppmuntra och bidra till samverkan myndigheter emellan. Initiativ tas även till att uppmärksamma och lyfta in frågor kring hedersrelaterat våld och förtryck i verksamheter som inte har ett direkt uppdrag inom området, samt bidra till fortbildning och metodutveckling. Samverkan mellan Nationella kompetensteamet och andra myndigheter utgörs av såväl specifika uppdrag som uppdrag på mer allmän nivå, avseende respektive myndighets uppdrag och insatser kring hedersrelaterat våld och förtryck. Arbetet sker i både mindre och större omfattning beroende av uppdragets utformning.

Nedan anges en del insatser som skett i samverkan med myndigheter under 2021. Kontakter har även förevarit med andra nationella myndigheter och inom ramen för myndighetsnätverket.

Myndighetsnätverket

Myndighetsnätverket bildades 2011 och har med åren vuxit till att omfatta alltfler aktörer. Syftet med nätverket är att utbyta information och erfarenheter samt bidra till att myndigheter samordnar insatser och samverkar i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck, barnåktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning av flickor och kvinnor. Ändamålet är även att skapa förutsättningar för att myndigheternas insatser ska få större genomslag och bidra till en långsiktig förändring för att förebygga och motverka hedersrelaterat våld och förtryck.

Nätverket har under 2021 bestått av 26 myndigheter³⁹ samt en representant för samtliga länsstyrelser. Ett av två digitala möten har genomförts under året och ett möte ställdes in med anledning av en intern ned- och omprioritering av verksamheten. För att viktig information ändå skulle spridas inom nätverket samlades skriftliga underlag in från myndigheterna och sammanställdes av Nationella kompetensteamet för att därefter delges myndighetsnätverket. Härigenom fick samtliga aktörer del av aktuell information och vilka insatser som var planerade inom respektive myndighet. Nationella kompetensteamet delgav även information om verksamhetens arbete med aktuella uppdrag.

³⁹ Sveriges kommuner och regioner, Jämställdhetsmyndigheten, Barnombudsmannen, Brottsoffermyndigheten, Statens institutionsstyrelse, Länsstyrelsen Stockholm, Skolverket, Center mot våldsbejakande extremism, Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, Myndigheten för delaktighet, Myndigheten för stöd till trossamfund, Polisen, Skatteverket, Skolinspektionen, Socialstyrelsen, Utrikesdepartementet, Folkhälsomyndigheten, Åklagarmyndigheten, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, Försäkringskassan, Kriminalvården, Barnafriad (Linköpings universitet), Nationellt centrum för kvinnofrid (Uppsala universitet), Kronofogden, Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd, Myndigheten för psykologiskt försvar.

2021 års möte har bestått i att representanterna fått berätta om vad som är aktuellt inom området hedersrelaterat våld och förtryck vid respektive myndighet. Vidare har utrymme givits åt presentationer och diskussioner utifrån olika uppdrag. Presentationerna har innefattat Jämställdhetsmyndighetens uppdrag om Istanbulkonventionen samt Sveriges Kommuner och Regioners uppdrag om fortsatt kvinnofridsatsning med särskilt fokus på hedersrelaterat våld och förtryck. Utrikesdepartementet har vidare föredragit arbetet kring den transnationella dimensionen av könsstymning med fokus på Afrikas horn. Nationella kompetensteamet presenterade de nya regeringsuppdragen inför 2021.

Nätverket fungerar väl genom att myndigheterna får insyn i varandras arbete, vilket är en god utgångspunkt för samverkan och ger synergieffekter mellan olika uppdrag. Samtidigt ser Nationella kompetensteamet över behovet av att anpassa upplägg och innehåll för nätverket, bland annat utifrån deltagande myndigheters behov och önskemål. Nätverket är öppet för ytterligare relevanta aktörers medverkan.

Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingen har tillsammans med Försäkringskassan, Jämställdhetsmyndigheten Migrationsverket och Socialstyrelsen samverkat kring uppdraget *Ökad upptäckt av våld*⁴⁰. Inom ramen för uppdraget har Arbetsförmedlingen tagit fram webbkursen *Ökad kunskap om våld i nära relationer – en webbkurs för arbetssökande*⁴¹. Nationella kompetensteamet har bistått med inspel och återkoppling avseende hedersrelaterat våld och förtryck på såväl innehållet i webbkursen som övrigt webbkursmaterial, såsom informations- och kommunikationsfilmer. I kursen finns information om hedersrelaterat våld och förtryck och dess olika uttrycksformer. Webbkursen har omnämnts av yrkesverksamma vid samtal till stödtelefonen. Inom ramen för samma uppdrag har ett motsvarande utbildningspaket tagits fram till Arbetsförmedlingens leverantörer.

Barnafrid

Barnafrid, vid Linköpings universitet, har mellan 2018 och 2021 haft ett uppdrag om att stärka barnahusens kompetens om hedersrelaterat våld och förtryck⁴². I tidigare årsrapport⁴³ beskrevs Nationella kompetensteamets samverkan med Barnafrid inom ramen för uppdraget där fokus i arbetet har varit hedersrelaterat våld och förtryck, dess konsekvenser och vilka lagar och konventioner som styr arbetet. I och med att uppdraget förlängdes pågick samverkan även under 2021. Nationella kompetensteamet har medverkat i en filmatisering av en fallbeskrivning och bistått med stöd under hela skapandeprocessen, exempelvis genom manusförfattande och deltagande vid planeringsmöten.

Jämställdhetsmyndigheten

Samverkan med Jämställdhetsmyndigheten inbegriper respektive myndighets regeringsuppdrag gällande såväl arbete med som insatser mot hedersrelaterat våld

40 Lever du med våld i en nära relation? - Arbetsförmedlingen (arbetsformedlingen.se)

41 Våld i nära relationer - Arbetsförmedlingen (arbetsformedlingen.se)

42 Uppdrag om att stärka barnahusens kompetens om hedersrelaterat våld och förtryck - Regeringen.se

43 Årsrapport-2020_NKT.pdf (hedersfortryck.se)

och förtryck. Nationella kompetensteamet har samverkat med myndigheten kring uppdrag som följer nedan.

Nationella kompetensteamet, har som inskriven aktör i del av uppdraget, *Stärkt arbete mot prostitution och människohandel samt hedersrelaterat våld och förtryck*⁴⁴ samverkat med Jämställdhetsmyndigheten. Jämställdhetsmyndigheten ska kartlägga förekomsten av, samt sprida kunskap om behov av särskilda insatser för både vuxna och barn som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck och som utnyttjas inom prostitution och människohandel. Inom ramen för uppdraget ska även personer med funktionsnedsättning och deras särskilda och sårbarhet synliggöras.

Som en del i arbetet har ett forskningsprojekt initierats av Jämställdhetsmyndigheten för att identifiera vilka insatser det finns behov av i arbetet mot prostitution och människohandel samt hedersrelaterat våld och förtryck. En kartläggning har genomförts i samråd med forskare vid Örebro universitet samt Karlstads universitet för att identifiera vilka insatser som erbjuds till människor som befinner sig i hedersrelaterad utsatthet i kombination med prostitution, människohandel och utsatthet i relation till intellektuell och/eller fysisk funktionsnedsättning. Under arbetets gång har gemensamma möten och avstämningar genomförts för planering av uppdragets utförande. Det har även pågått ett tätt samarbete mellan forskare, Jämställdhetsmyndigheten och Nationella kompetensteamet för framtagande av forskningsplan, informationsbrev, enkäter och intervjuguider. Uppdraget redovisas i mars 2022.

I Jämställdhetsmyndighetens *Uppdrag att höja kunskapen om våldsutsatta personer som lever med skyddade personuppgifter, med fokus på kvinnor och barn*⁴⁵ har samverkan skett via dialogmöte. Samverkan i uppdraget kommer att fortlöpa under 2022. Kunskap och erfarenheter har förmedlats kring personer med skyddade personuppgifter, med fokus på kvinnor och barn i en hederskontext. Underlag har lämnats kring bland annat följande frågeställningar.

- Hur beaktas barnperspektivet inom ramen för det egna uppdraget avseende skyddade personuppgifter?
- Har information och stödmaterial tagits fram av verksamheten gällande hanteringen av skyddade personuppgifter och andra rättsliga skydd för våldsutsatta personer som lever med skyddade personuppgifter?
- Hur sprids kunskap och stödmaterial till den utsatta målgruppen, barn och vuxna kvinnor?
- Finns behov av ökad kunskap om våldsutsatta personer som lever med skyddade personuppgifter, med fokus på kvinnor och barn, inom den egna organisationens ansvarsområde?

Samverkan med Jämställdhetsmyndigheten har även skett inom ramen för följande uppdrag:

44 Regleringsbrev 2021 Myndighet Jämställdhetsmyndigheten - Ekonomistyrningsverket (esv.se)

45 Uppdrag att höja kunskapen om våldsutsatta personer som lever med skyddade personuppgifter, med fokus på kvinnor och barn - Regeringen.se (A2021/00971)

I Uppdrag angående effektiva arbetsätt och metoder för informationsspridning gällande könsstympning av flickor och kvinnor⁴⁶ har Nationella kompetensteamet medverkat vid Jämställdhetsmyndighetens dialogmöte med andra myndigheter forskare och ideella organisationer. Vid ett möte presenterades information och statistik från nationella stödtelefonen avseende könsstympning av flickor och kvinnor, mellan åren 2014 och 2020.

Som inskriven aktör i uppdraget att *Fortsätta utveckla och sprida arbetsätt till kommuner om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck med anledning av Covid-19 pandemin*⁴⁷, har Nationella kompetensteamet deltagit i dialogmöte där fokus varit att lyfta vilket arbete som pågår inom respektive verksamhet med anknytning till uppdraget.

I Uppdrag om ökad upptäckt av våld m.m. 2019–2021⁴⁸ har medverkan skett i dialogmöte med Jämställdhetsmyndigheten och andra i uppdraget inskrivna aktörer. Med våld avses våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt sexuellt våld oberoende av förhållandet mellan gärningsperson och brottsoffer. Vidare har Nationella kompetensteamet genomfört insatser för att stödja Arbetsförmedlingen i deras arbete med uppdraget.

Nationella kompetensteamet har samverkat i Jämställdhetsmyndighetens uppdrag *Utbildningsinsatser till universitet och högskolor om mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck*⁴⁹. Huvudtemat i samverkansarbetet har varit på vilket sätt hedersrelaterat våld och förtryck kan inkluderas i examensmålen för aktuella professioner. Vid ett möte som Jämställdhetsmyndigheten anordnade för olika lärosäten, presenterade Nationella kompetensteamet sitt arbete samt höll en föreläsning om hedersrelaterat våld och förtryck och dess olika uttrycksformer.

I Uppdrag att studera åtgärder mot våld i nära relationer bland unga⁵⁰, har Nationella kompetensteamet deltagit vid uppstartsmöte. Information har ingivits avseende det arbete som pågår inom den egna verksamheten och om vilka åtgärder samt kunskapsluckor som identifierats inom ramen för våld i ungas relationer. Detta med anknytning till hedersrelaterat våld och förtryck och särskilt sårbara grupper, personer med funktionsnedsättning och hbtq-personer.

Avseende Jämställdhetsmyndighetens Uppdrag att kartlägga hur uppgifter om våld eller andra övergrepp beaktas i mål om vårdnad, boende eller umgänge⁵¹ har dialogmöten genomförts.

Migrationsverket

Nationella kompetensteamet har varit delaktig i en internutbildning för Migrationsverkets personal samt medverkat vid en inspelning av en informationsfilm

46 uppdrag-angaende-effektiva-arbetssatt-och-metoder-for-informationsspridning-gallande-konsstympning-av-flickor-och-kvinnor.pdf (regeringen.se)

47 Uppdrag till Jämställdhetsmyndigheten att fortsätta utveckla och sprida arbetsätt till kommuner om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck med anledning av covid-19-pandemin - Regeringen.se

48 A2019/01517/JÄM

49 S2018/01831/JÄM

50 Uppdrag att studera åtgärder mot våld i nära relationer bland unga - Regeringen.se (A2021/01298)

51 Jämställdhetsmyndigheten ska kartlägga hur våld beaktas i vårdnadsdomar - Regeringen.se (A2020/01054/JÄM)

som Migrationsverket tog fram inom ramen för uppdraget *Ökad upptäckt av våld*⁵². Fokus i internutbildningen var den särskilda utsatthet som nyanlända utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck hamnar i. Utöver det presenterades även vilket stöd Nationella kompetensteamet kan erbjuda handläggare på Migrationsverket.

Samarbete har skett avseende Migrationsverkets interna enkät om hedersrelaterat våld och förtryck riktad till handläggare på Migrationsverket. Syftet med enkäten var att utforska omfattningen av hedersrelaterade ärenden samt hur dessa omhändertas och hanteras av handläggare.

I Migrationsverkets uppdrag *Att förbereda införandet av en obligatorisk samhällsintroduktion för asylsökande*⁵³ har Nationella kompetensteamet utbildat utbildare. Vidare har synpunkter ingivits om det informationsmaterial som Migrationsverket tagit fram och som riktar sig till asylsökande barn. Samhällsintroduktionen för asylsökande⁵⁴ startades oktober 2021.

Nationella kompetensteamet har fört en dialog kring framtagande av Migrationsverkets rutiner avseende utreseförbud enligt 31 § LVU för barn som inte är svenska medborgare. Rutinen finns beskriven i *Rutinhandboken för Besök och bosättning*.

Migrationsverket har inom ramen för uppdraget att förbereda inrättandet av ett nationellt kompetenscentrum mot hedersrelaterat våld bistått Nationella kompetensteamet med att ta fram rapporten *Hedersproblematik i Afghanistan, Irak, Iran och Syrien*. Rapporten syftar till att öka kunskapen inom området genom att belysa utbredningen av hedersrelaterat våld och förtryck samt normer och sedvänjor kopplade till denna problematik i fyra länder som många svenskar har sitt ursprung i. Ändamålet har varit att redogöra för omständigheterna i respektive land snarare än att göra en mer vetenskaplig jämförelse mellan länderna.

Myndigheten för delaktighet

Myndigheten för delaktig fick under 2021 *Uppdrag att inventera aktörers kunskap om våldsutsatthet bland personer med funktionsnedsättning och föreslå åtgärder*⁵⁵. En del i uppdraget innefattar att ta fram en kunskapsöversikt över det aktuella forskningsläget inom myndigheters uppdrag och verksamhet. Nationella kompetensteamets medverkan bestod i att inkomma med kunskap om och erfarenheter kring personer med funktionsnedsättning som är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck. Det är en målgrupp som är särskilt sårbar och svårupptäckt.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (härefter MUCF) fick under 2021 *Uppdrag att ta fram och sprida kunskapsunderlag med fokus på hedersrelaterat*

52 S2019/01517/JÅM

53 Uppdrag till Migrationsverket att förbereda införandet av en obligatorisk samhällsintroduktion för asylsökande - Regeringen.se

54 Nu startar den nya samhällsintroduktionen för asylsökande - Migrationsverket

55 Uppdrag att inventera relevanta aktörers kunskap om våldsutsatthet bland personer med funktionsnedsättning och föreslå åtgärder (regeringen.se)

*våld och förtryck och på våldsförebyggande arbete*⁵⁶. Uppdraget riktar sig till fritidsledare och andra yrkesverksamma som utanför skolväsendet arbetar med ungas fritid. MUCF ska tillsammans med Nationella kompetensteamet planera och genomföra uppdraget. I uppdraget ska funktionshinderperspektivet och hbtq-perspektiv beaktas. Under hösten 2021 har ett omfattande samverkansarbete utförts vilket inleddes med en kartläggning av kunskapsläget om hedersrelaterat våld och förtryck samt våldsförebyggande arbete inom öppen fritidsverksamhet, med stöd av extern konsult. En inventering genomfördes för att undersöka vilka metoder och arbetssätt som finns vad gäller våldsförebyggande arbete och hedersrelaterat våld och förtryck i öppen fritidsverksamhet. Erfarenheter från de nordiska länderna har inhämtats.

Det genomfördes även en nationell enkätundersökning om våldsförebyggande arbete och hedersrelaterat våld och förtryck, varav svar inkom från 202 kommuner. Resultat från undersökningen visar att personal inom verksamheterna efterfrågar mer kunskap om vilka stödfunktioner som finns, främst på regional och nationell nivå. MUCF och Nationella kompetensteamet ser därför över möjligheterna till att genomföra kunskapsförhöjande insatser, och/eller revidera befintligt material om förebyggande arbete inom området hedersrelaterat våld och förtryck.

Inom ramen för uppdraget kommer en rapport att publiceras i början av 2022 om de samhällsekonomiska vinsterna med främjande och förebyggande verksamhet inom öppen fritid. Uppdraget har förlängts till och med mars 2023 och delredovisas i mars 2022. Resultatet av både kartläggningen och enkätundersökningen kommer att ligga till grund för Nationella kompetensteamets framtida utbildningsinsatser för att bättre nå ut till yrkesverksamma inom öppen fritidsverksamhet och till andra yrkesverksamma som arbetar med ungas fritid.

Under 2020 fick MUCF i uppdrag⁵⁷ att utreda hinder och möjligheter av unga utrikes födda kvinnors etablering i arbetslivet. I uppdraget har Nationella kompetensteamet bidragit i arbetet med att analysera eventuella konsekvenser av hedersrelaterat våld och förtryck som kan utgöra hinder för etablering i arbetslivet. Uppdraget redovisades under 2021.

I MUCF:s *Uppdrag att kartlägga och sammanställa kunskap om unga hbtq-personers utsatthet för s.k. omvändelseterapi*⁵⁸ har Nationella kompetensteamet bidragit med kunskapsöverföring avseende omvändelseförsök inom området hedersrelaterat våld och förtryck.

I myndighetens ursprungs- och förlängda uppdrag att analysera och utveckla ett nationellt samordnat stöd till unga som varken arbetar eller studerar⁵⁹, tillsammans med flertalet andra myndigheter har kunskap och erfarenheter inom området hedersrelaterat våld och förtryck inhämtats från Nationella kompetensteamet.

Nationella kompetensteamet har bidragit till framtagandet av webbutbildningen ”Rätt att veta” inom ramen för MUCF:s *Uppdrag om informationsinsatser rörande hälsa*

⁵⁶ Uppdrag att ta fram och sprida kunskapsunderlag med fokus på hedersrelaterat våld och förtryck och på våldsförebyggande arbete - Regeringen.se

⁵⁷ Unga utrikes födda kvinnors etablering i arbetslivet. En analys av hinder och möjligheter (mucf.se)

⁵⁸ <https://www.regeringen.se/4a25f4/contentassets/de1988e475204602a6bcde4db0830bf9/uppdrag-att-kartlagga-och-sammanstalla-kunskap-om-s.k.-omvandelseterapi-riktad-mot-unga-hbtq-personer.pdf>

⁵⁹ Ku/2020/01216/CSM

*och jämställdhet för nyanlända och asylsökande barn och unga*⁶⁰. Synpunkter har förmedlats avseende avsnittet, att samtala med unga om hedersrelaterat våld och förtryck. Utbildningen riktar sig till yrkesverksamma som möter målgruppen unga nyanlända i Sverige.

Polismyndigheten

Utöver Polismyndighetens medverkan i det myndighetsgemensamma uppdraget har Nationella kompetensteamet, i likhet med tidigare år, genomfört grundläggande utbildningsinsatser inom hedersrelaterat våld och förtryck vid polisutbildningarna på Linnéuniversitetet samt Malmö universitet. Inriktningen har varit att identifiera och utreda hedersrelaterad brottslighet.

Utvecklingscentrum Mitt har under 2021 tagit fram en internutbildning med fokus på arbetssätt och metoder för att utveckla polisens arbete kring barn som lever i utsatthet. Nationella kompetensteamet har bistått med kunskap om utsatta barn i en hederskontext. Samarbetet grundar sig i att barns utsatthet för våld har långtgående effekter av skadeverkningar. Internutbildningen är riktad till yrkesverksamma inom Polismyndigheten, med utgångspunkt i artikel 6 i Barnkonventionen. Andra medverkande aktörer i arbetet har varit Maskrosbarn och Barnafrid vid Linköpings universitet.

Socialstyrelsen

Inom ramen för det myndighetsgemensamma uppdraget har Nationella kompetensteamet haft en tät samverkan med Socialstyrelsen under 2021. Under 2020 pågick ett omfattande samverkansarbete med att bistå Socialstyrelsen i deras uppdrag kring *Fördjupad fortbildning om hedersrelaterat våld och förtryck samt könsstympning*⁶¹. Nationella kompetensteamet har bistått kring uppbyggnad och innehåll, fallbeskrivningar kring såväl socialtjänst som hälso- och sjukvård, handlings- och åtgärdsalternativ samt lagstiftning, föreskrifter och kunskapsstöd. Samverkansarbetet kring uppdraget fortsatte även under 2021. Socialstyrelsen anordnade en insats kring användning av webbutbildningen om hedersrelaterat våld och förtryck. Utbildningen riktade sig till yrkesverksamma utbildare inom socialtjänsten. Nationella kompetensteamet medverkade vid insatsen och höll ett föredrag med fokus på att ge vägledning till socialtjänsten angående användning av webbutbildningen. I föredraget ingick vidare information om vilken kunskap som är nödvändig för att upptäcka, utreda och ge insatser i ärenden som rör hedersrelaterat våld och förtryck, barnåktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning av flickor och kvinnor.

Nationella kompetensteamet har även lämnat skriftlig och muntlig återkoppling kring ett uppdaterat utkast på bedömningsstödet för upptäckt, risk och stödbehov avseende utsatthet för hedersrelaterat våld och förtryck inom ramen för *Uppdrag att stödja utvecklingen av arbete inom vård och omsorg med mäns våld mot kvinnor*⁶².

Vidare har samarbete med Socialstyrelsen skett kring följande uppdrag.

⁶⁰ Uppdrag om informationsinsatser rörande hälsa och jämställdhet för nyanlända och asylsökande barn och unga - Regeringen.se

⁶¹ Regeringsbeslut 2018-06-07, S2018/03516/JÄM

⁶² Regeringsbeslut 2018-06-07, S2018/03516/JÄM

- *Uppdrag att kartlägga hälsodata inom hälso- och sjukvården*⁶³ – som kan vara av nationellt intresse men som inte finns samlat på nationell nivå.
- Uppdrag att vidareutveckla kunskapsstöd för att systematisk beräkna kostnader av våld i nära relationer på kommunal och regional nivå⁶⁴.
- Socialstyrelsens skade- och dödsfallsutredningar⁶⁵

Sveriges Kommuner och Regioner

Nationella kompetensteamet har under året haft flertalet möten med Sveriges Kommuner och Regioner (härefter SKR) angående systematisk uppföljning av hedersrelaterade ärenden inom ramen för uppdraget att förbereda inrättandet av ett nationellt kompetenscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Under 2021 beviljades Sveriges Kommuner och Regioner (härefter SKR) medel till att utveckla kvinnofridsarbetet med fokus på hedersrelaterat våld och förtryck samt till att stärka kommuner och regioners arbete med jämställdhetsintegrering. SKR är en central aktör i arbetet med att motverka och förebygga hedersrelaterat våld och förtryck, därav intensifierades samverkan mellan Nationella kompetensteamet och SKR under 2021.

*SU-Kvinnofrid*⁶⁶ är en del i SKR:s kvinnofridssatsning 2021–2023 som syftar till att stärka kommuners och regioners arbete mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Projektet *SU-Kvinnofrid* ger kommuner stöd att systematisk följa upp socialtjänstens insatser till våldsutsatta på individnivå. Projektet genomfördes första gången 2019–2020 och en ny omgång pågår mellan 2021–2023. Nationella kompetensteamet har lämnat synpunkter på de variabler som ingår i det nya projektet *SU-Kvinnofrid – projekt för systematisk uppföljning av stöd till våldsutsatta*⁶⁷. Utöver tidigare föreslagna tillägg i den systematiska uppföljningen har Nationella kompetensteamet tillfrågats om att under våren 2022 inkomma med ytterligare fem variabler inom området hedersrelaterat våld och förtryck.

Nationella kompetensteamet har i samråd med SKR ingivit ett underlag på förslag och synpunkter på SKR:s behovs- och gapanalys om sexuellt våld i förhållande till utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck. Generella frågeställningar som belysts i behovs- och gapanalysen är följande.

- Finns det rutiner kring att ställa frågor om barn och vuxnas erfarenheter av sexuellt våld och följer personalen dessa rutiner när de möter personer som lever med kollektiva heders- och oskuldsnormer?
- Hur ser skyddet och det förebyggande arbetet ut för flickor som riskerar att utsättas för könsstympning i Sverige?
- Får flickor och kvinnor som utsatts för könsstympning adekvat vård och stöd i Sverige?

⁶³ Kartläggning av hälsodata inom hälso- och sjukvården - Regeringen.se

⁶⁴ Socialstyrelsens pågående våldsuppdrag

⁶⁵ dödsfallsutredningar - Socialstyrelsen

⁶⁶ Systematisk uppföljning, våldsutsatta | SKR

⁶⁷ Systematisk uppföljning, våldsutsatta | SKR

- I vilken utsträckning identifierar hälso- och sjukvården kopplingen mellan könsstymning av flickor och kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt vad det innebär för den utsattas hela livssituation och vilket behov av stöd och hjälp hon har?
- Hur följer hälso- och sjukvården lagstiftningen gällande könsstymning?
- Är lagen om könsstymning svår/komplex att efterleva?

Stöd till länsstyrelser

Inom ramen för det nationella uppdraget bistår Nationella kompetensteamet även länsstyrelser runtom i landet i utveckling av insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck, barnnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstymning av flickor och kvinnor. Nationella kompetensteamet ingår även i länsstyrelsenätverkets samordningsgrupp.

Länsstyrelsernas nätverk

Länsstyrelsernas nätverk består av den person eller de personer som arbetar med det regionala uppdraget att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck inklusive prostitution och människohandel. Nätverket syftar till informations- och erfarenhetsutbyte samt samverkan och samordning mellan länsstyrelserna. Nationella kompetensteamet finns representerade i samordningsgruppen för länsstyrelsenätverket.

Länsövergripande insatser

Nationella kompetensteamet har i högre grad verkat genom övriga länsstyrelser i stället för att rikta sig direkt till den kommunala nivån, eftersom starkare regional samordning ger förutsättningar för ett mer kontinuerligt kunskaps- och erfarenhetsutbyte lokalt. Under 2021 har Nationella kompetensteamet prioriterat länsövergripande insatser i syfte att nå ut till fler kommuner samt uppnå ett hållbart och långsiktigt resultat. Sedan våren 2021 erbjuds insatser i form av ett tredagars utbildningspaket genom länsstyrelserna. Målgruppen är yrkesverksamma som i sin verksamhet möter utsatta barn och vuxna. Insatserna har varit riktade främst till yrkesverksamma inom skola, socialtjänst, polis och hälso- och sjukvård men även strategier och regionala resursteam. Inför utbildningsdagarna inhämtas underlag om tidigare kompetenshöjande insatser, erfarenheter av arbete med målgruppen i länet samt samverkan i individärenden och på generell nivå. Det övergripande syftet med insatserna är att öka samverkan inom aktuella län och kommuner.

Innehållet i insatserna har utgjorts av grundkunskap kring hedersrelaterat våld och förtryck, lagstiftning inom området samt yrkesspecifika inslag i form av seminarier. För att skapa goda förutsättningar för yrkesverksamma i sitt arbete är det av vikt att kunskapen är väl förankrad även hos chefer och politiker. Vikten av stöd och engagemang från chefer var något som återkommande pekades ut i den regionala kartläggning⁶⁸ som genomfördes av Nationella kompetensteamet under 2020, som en av framgångsfaktorerna. En uppföljning av länets arbete med anknytning till utbildningsdagarna av insatsen sker efter cirka 6 månader. De länsövergripande insatserna kommer fortsatt att genomföras under 2022.

Nationella kompetensteamet har deltagit i referensgruppen för länsstyrelsernas kartläggningsuppdrag *Att kartlägga kommuners insatser för att hjälpa våldsutsatta*

68 Arsrappport-2020_NKT.pdf (hedersförtryck.se)

personer med eller utan barn att ordna stadigvarande boende⁶⁹ – efter vistelse i skyddat boende eller annat tillfälligt boende. Deltagandet vid samrådsmöten har skett där Nationella kompetensteamet har lämnat underlag avseende erfarenheter av personer utsatta för hedersvåld som levt i skyddat boende samt vilka aspekter yrkesverksamma bör ha i åtanke inför en flytt till ett stadigvarande boende. Några exempel på medskick i underlaget är boendets placeringsort, personer med intellektuell funktionsnedsättning (som är en särskilt utsatta målgrupp), hotbild, långsiktigt stöd, samverkansarbete och kontinuitet i stödets olika faser.

Utvärdering av länsövergripande insatser

Utvärderingar av länsövergripande utbildningar och övriga insatser visar att insatserna är väl utformade, pedagogiskt upplagda och av relevans utifrån deltagarnas profession. Deltagarna uppger att de har fått ny eller ökad kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck och dess olika uttrycksformer. Insatsen har även medfört ökad samverkan samt kunskap om praktiska verktyg och metoder.

Kompetenstödsuppdraget

I mars 2020 beslutades om ytterligare ett regeringsuppdrag att tillhandahålla, kvalitetssäkra och sprida nationellt och regionalt kompetensstöd för socialtjänst samt hälso- och sjukvård inklusive tandvård när det gäller arbetet mot våld i nära relationer, avseende perioden 2020–2022. Uppdraget, som även omfattar hedersrelaterat våld och förtryck, ska genomföras av Socialstyrelsen i samverkan med Barnafrid, Jämställdhetsmyndigheten, länsstyrelserna och Nationellt centrum för kvinnofrid.

Enligt uppdraget ska länsstyrelserna

i samverkan med Socialstyrelsen ge regionalt kompetensstöd till kommuner i syfte att underlätta genomförandet av nationell kunskap och stimulera ett långsiktigt utvecklingsarbete. Även ideella föreningar och stiftelser ska erbjudas stöd. Avseende frågor som rör hedersrelaterat våld och förtryck ska arbetet ske i samverkan med det nationella kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck vid Länsstyrelsen i Östergötland län⁷⁰

Nationella kompetensteamet finns representerat såväl i länsstyrelsegruppen som i den myndighetsgemensamma arbetsgruppen för uppdraget.

Under 2020 lämnades en genomförandeplan för uppdraget⁷¹ till regeringen. Prioriterade områden i planen till och med 2022 är bland andra att utveckla och sprida kompetensstöd på områden där det identifierats ytterligare behov av kunskap i kommuner och regioner.

- Barnperspektiv och barns utsatthet.

⁶⁹ Uppdrag att kartlägga kommuners insatser för att hjälpa våldsutsatta personer med eller utan barn att ordna stadigvarande boende - Regeringen.se

⁷⁰ Regeringsbeslut 2020-03-12, S2020/01591/SOF (delvis)

⁷¹ Socialstyrelsen, Myndighetsgemensam genomförandeplan gällande uppdraget att ge kompetensstöd för arbete mot våld i nära relationer m.m., 2020-11-7033.

- Hedersrelaterat våld och förtryck, barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning av flickor och kvinnor.
- Systematisk uppföljning och utveckling/förbättring av insatser, på individ- och verksamhetsnivå.

Stöd till civilsamhället

Enligt regleringsbrev för 2021 ingår fortsatt i uppdraget att ge stöd till civilsamhället och andra organisationer vars verksamhet har kopplingar till arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Nationella kompetensteamet bildade det ideella nätverket under 2019. Civilsamhällesorganisationer finns även inskrivna i *Myndighetsgemensamt uppdrag om information och vägledning i arbetet mot hedersrelaterad brottslighet* att inhämta kunskap och erfarenheter från. Detta sker genom det ideella nätverket.

Ideella nätverket

Nationella kompetensteamet har under 2021 sammankallat ideella nätverket till två digitala möten. Syftet med nätverket är att erbjuda ett forum för informations- och erfarenhetsutbyte kring arbetet med att förebygga och bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck, barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning av flickor och kvinnor. Utifrån organisationernas roll i arbetet är det angeläget för Nationella kompetensteamet att både ta del av och ge information inom ramen för nätverket.

Under de möten som genomförts under året har bland annat följande ämnen varit föremål för dialog.

- Inhämtning av kunskap och erfarenheter från nätverket till det myndighetsgemensamma uppdraget, bland annat inför arbetet med målgruppsanalysen.
- Information om Nationella kompetensteamets nya uppdrag för 2021.
- Information om uppdraget att samordna arbetet med att utveckla regionala resurscentra mot hedersrelaterat våld och förtryck.
- Utvecklingsområden utifrån den utsatta målgruppens behov.
- Föreläsning av en advokatbyrå om lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga samt brottmålsprocessen, med fokus på utsatta barn och unga.

Vid en intern utvärdering av nätverket har det framkommit att de medverkande uppskattar mötet och dialogen med andra organisationer som arbetar med målgruppen, och i synnerhet att målgruppen utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck är i fokus.

Övriga insatser

Kompotten

Kompotten är ett nationellt nätverk som initierades 2008 och som har samordnats av Nationella kompetensteamet. Nätverket består av ett 60-tal kommuner som samarbetar för att underlätta för våldsutsatta myndiga personer att få stöd med att bosätta sig på annan ort än hemorten. Kompotten bidrar till tillgången på lämpligt och tryggt långsiktigt boende, och utgör på så sätt en del i stödet till personer utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck.

Under 2020 fattades beslut om att Kompotten inte längre skulle samordnas av Nationella kompetensteamet, då det inte bedömdes falla inom ramen för *Uppdrag att förbereda inrättandet av ett nationellt kompetenscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck*. Våren 2021 fortsatte Nationella kompetensteamet att ansvara för nätverket i avvaktan på att en ny aktör skulle ta över och ansvara för Kompotten. Samordningsansvaret för nätverket överlämnades till Västerås stad i augusti 2021.

Remissvar

Nationella kompetensteamet har under 2021 lämnat remissyttranden eller underlag till yttranden inom hedersrelaterat våld och förtryck, barnnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstymning av flickor och kvinnor, enligt följande:

- S2019/02554 Socialstyrelsens författningsförslag i rapporten Att göra anmälningar som gäller barn sökbara (Socialdepartementet)
- S2019/04727 Socialstyrelsens författningsförslag i rapporten Öppna insatser utan samtycke (Socialdepartementet)
- SOU 2020:46 En gemensam angelägenhet (Finansdepartementet)
- SOU 2020:57 Ett särskilt hedersbrott (Justitiedepartementet)
- Ds 2021:7 Barnets bästa när vård enligt LVU upphör (Socialdepartementet)
- SOU 2021:43 Ett förstärkt skydd mot sexuella kränkningar (Justitiedepartementet)
- SOU 2021:54 Ändrade regler i medborgarskapslagen (Justitiedepartementet)
- SOU 2021:61 Utvisning på grund av brott – ett skärpt regelverk (Justitiedepartementet)

Ekonomisk redovisning

De förändrade förutsättningarna för verksamheten, såsom pandemin samt beslut om ned- och omprioriteringar på grund av arbetsmiljöskäl, har haft inverkan på 2021 års ekonomiska utfall. Sådant som minskade omkostnader för resor och dylikt samt begränsningar avseende verksamhetsaktiviteter har resulterat i att medel kvarstår.

För att närmare beskriva hur resurser har fördelats inom ramen för Nationella kompetensteamets verksamhet, redovisas följande kostnadsposter:

Personal/lön	14 200 127 kr
OH	5 054 778 kr
Konsult	4 049 737 kr
Återlämnade bidrag	1 203 179 kr
Lokal	399 500 kr
Övrigt (t.ex. licenser, medlemskap, datatjänster) (varav 139 246 kr avser företagshälsovård)	189 202 kr
Kurs och konferens	93 719 kr
Partnerskap (Forum jämställdhet)	74 500 kr
Resor	69 870 kr
Stödtelefonen	54 025 kr
Tryckning (material)	25 626 kr
Summa kostnader	23 007 935 kr

Referenslista

Rapporter

A2019/01517/JÄM

A2020/0278/JÄM

A2020/02649/JÄM

A2021/01029

S2017/07421/JÄM (delvis)

S2018/01831/JÄM

Regeringsbeslut

Regeringsbeslut 2018-06-07, S2018/03516/JÄM

Regeringsbeslut 2019-06-27, A2019/01278/JÄM A2019/01202/SV (delvis)

Regeringsbeslut 2019-12-19, Fi2019/04079/SFÖ m.fl.

Regeringsbeslut 2020-03-12, S2020/01591/SOF (delvis)

Regeringsbeslut 2020-12-22 Fi2020/00609 m.fl.

Övriga referenser

Det är mitt liv! - Stiftelsen Allmänna Barnhuset (allmannabarnhuset.se)

Lever du med våld i en nära relation? - Arbetsförmedlingen (arbetsformedlingen.se)

<https://www.hedersfortryck.se/publikationer/det-ar-mitt-liv-informationsfilm-om-vald-mot-barn-som-inte-far-bestamma-over-sitt-eget-liv-10-sprak/>

Myndigheten för vård- och omsorgsanalys, Strukturer för stöd. Utvärdering av det nationella uppdraget att motverka hedersrelaterat våld och förtryck, Rapport 2020:8

Skr. 2016/17:10

Socialstyrelsen, Myndighetsgemensam genomförandeplan gällande uppdraget att ge kompetensstöd för arbete mot våld i nära relationer m.m., 2020-11-7033.

Våld i nära relationer - Arbetsförmedlingen (arbetsformedlingen.se)

Länkar

[Delredovisning och plan - Uppdrag att förbereda inrättandet av ett nationellt kompetenscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck - Hedersförtryck \(\[hedersfortryck.se\]\(http://hedersfortryck.se\)\)](#)

[Det är mitt liv – om våld mot barn som inte får bestämma över sitt eget liv - YouTube](#)

[Förebyggande arbete och riskhantering av våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck - Forte](#)

[Förekomsten av våld mot barn i Sverige ska kartläggas - Stiftelsen Allmänna Barnhuset \(\[allmannabarnhuset.se\]\(http://allmannabarnhuset.se\)\)](#)

[Jämställdhetsmyndigheten ska kartlägga hur våld beaktas i vårdnadsdomar - Regeringen.se](#)

[Kartläggning av hälsodata inom hälso- och sjukvården - Regeringen.se](#)

[Lag \(2018:1197\) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter Svensk författningssamling 2018:2018:1197 - Riksdagen](#)

[Nu startar den nya samhällsintroduktionen för asylsökande - Migrationsverket](#)

[plan_mgu_info_och_vagledning_i_arbetet_mot_HRV.pdf \(\[hedersfortryck.se\]\(http://hedersfortryck.se\)\)](#)

[Publikationer arkiv - Hedersförtryck \(\[hedersfortryck.se\]\(http://hedersfortryck.se\)\)](#)

[Regeringens åtgärds paket för att intensifiera arbetet mot mäns våld mot kvinnor - Regeringen.se](#)

[Regleringsbrev 2021 Myndighet Jämställdhetsmyndigheten - Ekonomistyrningsverket \(esv.se\)](#)

[Socialstyrelsens pågående våldsuppdrag](#)

[Systematisk uppföljning, våldsutsatta | SKR](#)

[uppdrag-angaende-effektiva-arbetsatt-och-metoder-for-informationsspridning-gallande-konsstympning-av-flickor-och-kvinnor.pdf \(regeringen.se\)](#)

[Uppdrag att förebygga och bekämpa könsstympning av flickor och kvinnor \(regeringen.se\)](#)

[Uppdrag att förebygga och bekämpa könsstympning av flickor och kvinnor \(regeringen.se\)](#)

[Uppdrag att kartlägga kommuners insatser för att hjälpa våldsutsatta personer med eller utan barn att ordna stadigvarande boende - Regeringen.se](#)

[Uppdrag till Migrationsverket att förbereda införandet av en obligatorisk samhällsintroduktion för asylsökande - Regeringen.se](#)

[Uppdrag att höja kunskapen om våldsutsatta personer som lever med skyddade personuppgifter, med fokus på kvinnor och barn - Regeringen.se](#)

[Uppdrag att inventera relevanta aktörers kunskap om våldsutsatthet bland personer med funktionsnedsättning och föreslå åtgärder \(regeringen.se\)](#)

[Uppdrag att studera åtgärder mot våld i nära relationer bland unga - Regeringen.se \(A2021/01298\)](#)

[Uppdrag att ta fram och sprida kunskapsunderlag med fokus på hedersrelaterat våld och förtryck och på våldsförebyggande arbete - Regeringen.se](#)

[Uppdrag om att stärka barnhusens kompetens om hedersrelaterat våld och förtryck - Regeringen.se](#)

[Uppdrag till Jämställdhetsmyndigheten att fortsätta utveckla och sprida arbetsätt till kommuner om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck med anledning av covid-19-pandemin - Regeringen.se](#)

[Våld mot barn 2016 - Stiftelsen Allmänna Barnhuset \(allmannabarnhuset.se\)](#)

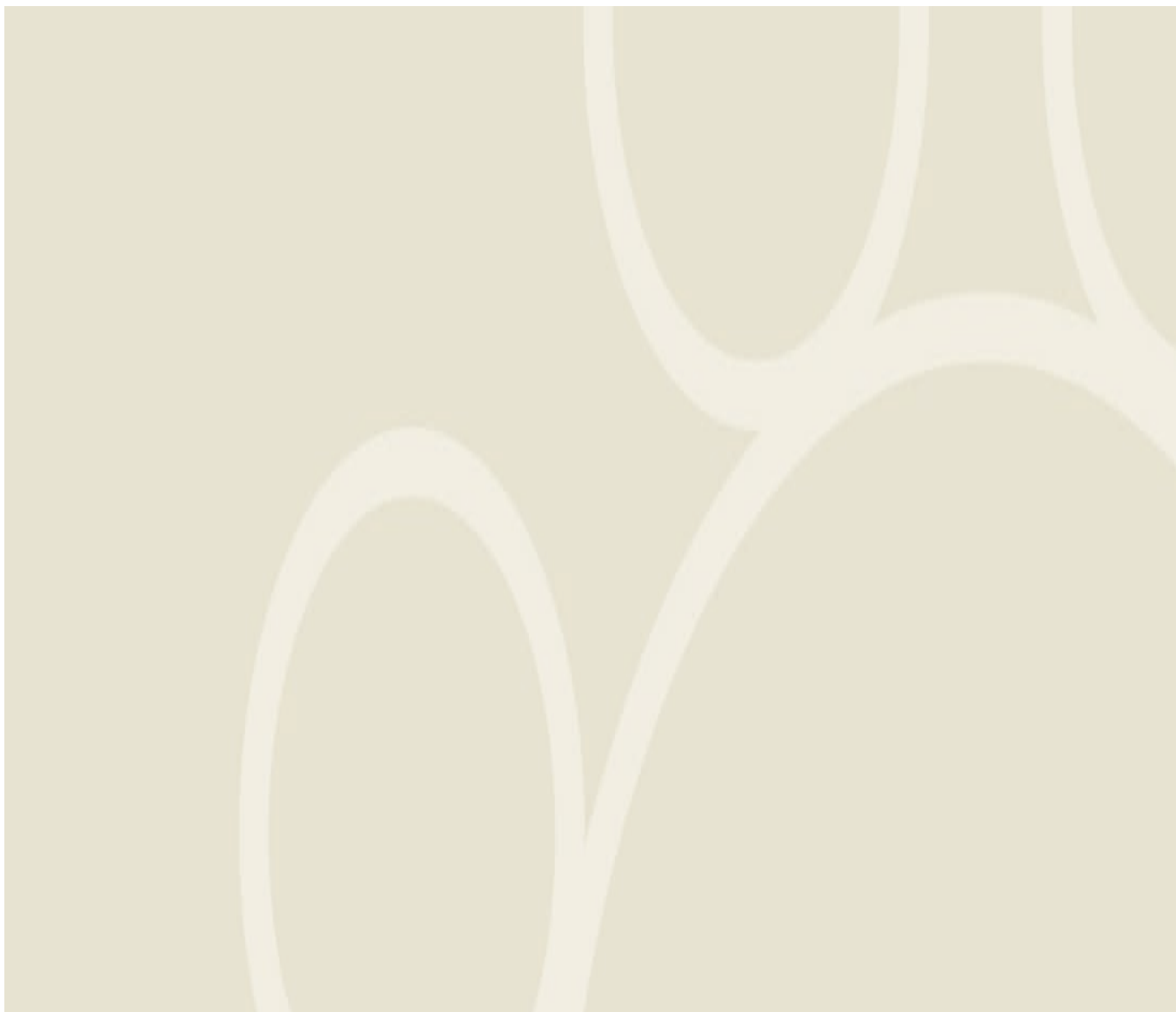
[Arsrapport-2020_NKT.pdf \(hedersfortryck.se\)](#)

[Ökat skydd mot hedersrelaterad brottslighet, Prop. 2019/20:131 \(regeringen.se\)](#)

[Ökat skydd mot hedersrelaterad brottslighet \(SOU 2018:69\) \(regeringen.se\)](#)

[968713 SÖ 2014-13.fm \(regeringen.se\)](#)

Länsstyrelsen skapar samhällsnytta genom rådgivning, samordning, tillstånd, tillsyn, prövning, stöd och bidrag. Vi skyddar miljön, ser till att viktiga natur- och kulturvärden bevaras och skapar förutsättningar för att utveckla landsbygden och näringslivet i länet. Vi har även samhällsviktiga uppdrag inom bland annat krisberedskap, sociala frågor, djurskydd och samhällsplanering. På så sätt bidrar vi till Länsstyrelsens vision om ett livskraftigt Östergötland.

LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND